

Flyttorsaker 2024

En studie om varför man flyttar från Åland

RAPPORT 2024:7

ÅSUB rapportserie

I ÅSUBs rapportserie publiceras resultatet från ÅSUBs utredningsverksamhet och forskning. Det samhällsekonomiska området är centralt men verksamheten omfattar även många andra samhällsområden. ÅSUBs metodkompetens är särskilt inriktad mot ekonomiska lägesanalyser, prognoser, ekonomisk modellutveckling, surveyundersökningar samt utvärdering av politikinsatser. Utrednings- och forskningsverksamheten är i huvudsak uppdragsfinansierad och har kunder både inom Åland och internationellt.

De senaste rapporterna från ÅSUB

2022:5	Arbetsmarknadsbarometern 2022
2022:6	Tillitsstudie för Åland 2022 - Om förtroende, delaktighet och upplevelsen av att blomstra
2022:7	Kollektivtrafiken på Åland 2022
2023:1	Konjunkturläget våren 2023
2023:2	Arbetsmarknadsbarometern 2023
2024:1	Medborgarundersökning Mariehamn – hösten 2023
2024:2	Ekonomisk utsatthet och social trygghet 2021
2024:3	Konjunkturläget våren 2024
2024:4	Turismens samhällsekonomiska betydelse för Åland 2023
2024:5	Arbetsmarknadsbarometern 2024
2024:6	Tidsanvändning 2024. En studie om hur mycket tid åländska kvinnor och män lägger på obetalt hem-, hus- och omsorgsarbete

För upplysningar:

Mina Rosenqvist, +358 18 25494
fornamn.efternamn@asub.ax

<https://www.facebook.com/AASUB>

https://www.instagram.com/asub_statistik_utredning

<https://se.linkedin.com/company/aland-statistik-utredning-asub>

<https://x.com/StatsAland>

ISSN 1455-3147 (print)

ISSN 2737-078X (online)

Förord

Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) har på uppdrag av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS) genomfört en undersökning riktad till personer som flyttat från Åland under 2022 och 2023.

Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland lyfter fram målet att Åland ska vara en attraktiv plats både att bo på och att besöka. Syftet med undersökningen bland de utflyttade är att bidra med ett kunskapsunderlag och fördjupade insikter om varför personer har valt att flytta från Åland, för att kunna utveckla Åland som en attraktiv plats att bo på, att flytta till, att återvända till och att stanna kvar på. Förhoppningen är även att resultatet ska kunna bidra till fakta för fortsatt utveckling av åtgärder som underlättar för dem som väljer att flytta till Åland och insatser som ökar delaktigheten i samhället bland de inflyttade. Fokus ligger dock på motiven till att flytta från Åland och vilka bevekelsegrunder som finns i anslutning till val av plats att flytta till.

Undersökningen bygger dels på statistik om de som flyttat från Åland under de senaste årtiondet, dels på svaren på en enkät riktad till personer i åldern 18–70 år som flyttat från Åland åren 2022 och 2023. ÅSUB vill passa på att rikta ett stort tack till alla dem som tagit sig tid att besvara den relativt omfattande enkäten, och även bidragit med värdefulla personliga kommentarer om erfarenheter, upplevelser och överväganden de gjort i samband med beslutet att flytta från Åland.

Utredare *Mina Rosenqvist* har varit huvudansvarig för projektet och även ansvarat för utarbetandet av den här rapporten. Forskningschef *Sanna Roos* har medverkat i planeringen av undersökningen.

Mariehamn i december 2024

Katarina Fellman
Direktör

Innehåll

Innehåll	5
Figurförteckning	6
Tabellförteckning	7
Bilagor	7
1. Sammanfattning	8
1.1 Utflyttningen från Åland under det senaste decenniet	8
1.2 Orsaker till att man flyttat från Åland	8
Tillgången till högre utbildning var den mest framträdande orsaken	8
Bristande karriärmöjligheter och tillgång till jobb på Åland viktigaste arbetsrelaterade orsakerna	8
Närhet till det sociala nätverket är viktigt.....	9
Boenderelaterade faktorer hade stor betydelse för flytten för en tiondel	9
Bristande trafikförbindelser till omvärlden var avgörande för en femtedel.....	9
Ett bättre utbud av fritidsaktiviteter, kultur, nöje och shopping lockade	9
Utbudet inom hälso- och sjukvården var avgörande för nästan en tiondel.....	10
Andra sociala och politiska faktorer som bidragit till flyttbeslut.....	10
En femtedel kan tänka sig att flytta tillbaka till Åland inom fem år	10
En majoritet skulle rekommendera andra att flytta till Åland.....	10
2. Bakgrund och upplägg.....	11
2.1 Forskningsteori kring flyttrörelser.....	13
Vanliga flyttorsaker	13
”Push and pull” faktorer	14
2.2 Syfte, datainsamling och metod	14
Statistisk kartläggning över migrationsmönster	15
Enkätundersökning riktad till personer som flyttat från Åland.....	15
Disposition	16
3. Statistisk kartläggning.....	17
3.1 Vem flyttar från Åland?	17
3.2 Vilka har valt att återvända till Åland?	20
4. Resultat från enkätundersökningen	24
4.1 Vem besvarade enkäten?.....	24
4.2 Viktigaste flyttorsaken	26
Lätt eller svårt beslut att flytta från Åland	27
4.3 Studierelaterade faktorer	28
4.4 Arbetsrelaterade faktorer.....	30
Karriärmöjligheter och tillgång till jobb.....	30
Lönenivå, arbetskultur, komma in på arbetsmarknaden, ledarskap, distansarbete och bedriva företag	31
4.5 Sociala nätverk.....	33

4.6 Boende	34
4.7 Ekonomi, kollektivtrafik och trafikförbindelser	36
4.8 Fritidsaktiviteter, möjligheten till nöjen och shopping	38
4.9 Offentlig service	40
4.10 Värderingar, diskriminering, integration, språk, myndighetskontakt och tillgänglighet.....	41
4.11 Hur har situationen förändrats sedan flytten?.....	43
4.12 Andra synpunkter kring flyttorsakerna	44
4.13 Anknytning till nuvarande bostadsort och till Åland	45
4.14 Attityder till Åland	46
Saker som talar för att flytta tillbaka	47
Saker som talar mot att flytta tillbaka.....	48
Rekommendera andra att flytta till Åland	48
5. Avslutande reflektioner	50
5.1 Hur kan vi öka Ålands attraktionskraft?.....	50
5.2 Avslutande ord.....	52
Referenser.....	54

Figurförteckning

Figur 1. Flyttningen till och från Åland 1987–2023 efter flyttningsriktning, antal personer	11
Figur 2. Utflyttning 2014–2023 efter flyttningsland	12
Figur 3. Åldersfördelning bland de som flyttade från Åland 2023	12
Figur 4. Antal personer (18–70 år) som flyttat från Åland under perioden 2013–2023	17
Figur 5. Könsfördelning bland personer (18–70 år) som flyttat från Åland under perioden 2013–2023	18
Figur 6. Åldersfördelning bland personer som flyttat från Åland under perioden 2013–2023	18
Figur 7. Födelseort bland personer (18–70 år) som flyttat från Åland 2013–2023.....	19
Figur 8. Modersmål bland personer (18–70 år) som flyttat från Åland 2013–2023	19
Figur 9. Botid på Åland innan flytt, bland personer (18–70 år) som flyttat från Åland 2013–2023.....	20
Figur 10. Hur länge har de som valt att flytta tillbaka till Åland bott utanför Åland innan de återflyttade?.....	21
Figur 11. Antal personer som valt att bosätta sig på Åland, efter antal års bosättning utanför Åland	21
Figur 12. Inom vilken bransch arbetar/studerar du?	25
Figur 13. Den enskilt viktigaste flyttorsaken	26
Figur 14. Boendetid på Åland innan flytten bland personer som flyttade på grund av arbete	27
Figur 15. Tyckte du att det var ett lätt eller svårt beslut att flytta?	28
Figur 16. Hur stor betydelse hade studier för ditt beslut att flytta?	28

Figur 17. Hur stor betydelse hade karriärmöjligheter och tillgång till jobb för ditt beslut att flytta?	30
Figur 18. Hur stor betydelse hade övriga arbetsrelaterade faktorer för ditt beslut att flytta?	31
Figur 19. Hur stor betydelse hade det sociala nätverket för ditt beslut att flytta?	33
Figur 20. Hur stor betydelse hade boendet för ditt beslut att flytta	35
Figur 21. Hur stor betydelse hade ekonomi, kollektivtrafik och trafikförbindelser för ditt beslut att flytta?	36
Figur 22. Hur stor betydelse hade fritidsaktiviteter och möjlighet till nöjen och shopping för ditt beslut att flytta?	38
Figur 23. Hur stor betydelse hade utbud inom hälso- och sjukvård för ditt beslut att flytta?	40
Figur 24. Hur stor betydelse hade andra faktorer för ditt beslut att flytta?	41
Figur 25. Tycker du över lag att följande faktorer har blivit bättre eller sämre efter din flytt från Åland?	43
Figur 26. Har du någon tidigare anknytning till din nuvarande boendeort?	45
Figur 27. Vad är din anknytning till Åland idag?	46
Figur 28. Hur troligt är det att du flyttar tillbaka till Åland under de kommande 5 åren?	46
Figur 29. Hur troligt är det att du skulle rekommendera någon annan att flytta till Åland?	49
Figur 30. Konceptuellt ramverk över platsattraktivitet i en migrationskontext	51
Figur 31. Antal personer 18-70 år som flyttade från Åland 2014-2023, identifierade med olika metoder.	72

Tabellförteckning

Tabell 1. Resultat från prediktionsmodell över återflytt till Åland	22
Tabell 2. Deskriptiv information om studiedeltagare jämfört med Ålands befolkning	24
Tabell 3. Studiedeltagarnas utbildningsnivå och sysselsättning	25
Tabell 4. Kategorisering av den enskilt viktigaste flyttorsaken	26
Tabell 5. Deskriptiv information om personer (18-70) år som flyttat från Åland under perioden 2013 till 2023	73

Bilagor

Bilaga 1. Brev	56
Bilaga 2. Enkät	58
Bilaga 3. Kvalitetsbilaga	70
Bilaga 4. Figurer och tabeller	72

1. Sammanfattning

Syftet med den här studien är att kartlägga flyttorsaker och hur Åland kan bli en mer attraktiv plats att leva och bo på. Betydelsen av Ålands attraktionskraft lyfts fram i det femte utvecklingsmålet i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland (Ålands landskapsregering, 2023). För att kunna utveckla Ålands attraktionskraft är det viktigt att undersöka varför man väljer att flytta från Åland.

Den här studien baseras på en statistisk kartläggning över personer (18–70 år) som flyttade från Åland 2013 till 2023 samt på 196 personer som deltog i en digital enkät riktad till samtliga personer som flyttat från Åland under 2022 och 2023 med känd adress. Studien har utförts av Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) på uppdrag av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS).

1.1 Utflyttningen från Åland under det senaste decenniet

Resultatet från den statistiska kartläggningen visar att runt 80 procent av de som flyttade från Åland under perioden 2013–2023 var 18 till 44 år gamla, drygt 40 procent var födda på Åland, över 70 procent hade svenska som modersmål och en majoritet hade bott på Åland i mer än tio år innan de flyttade. Slutligen kunde vi konstatera att det är troligare att återvända till Åland om man är född på Åland och flyttar från Åland vid 18 till 24 års ålder.

1.2 Orsaker till att man flyttat från Åland

I enkätundersökningen framkom att studier och arbete var de vanligaste flyttorsakerna, då 37 procent, respektive 28 procent, svarande uppgav det som den enskilt viktigaste orsaken. Vi såg också att en majoritet (61 %) tyckte att beslutet att flytta från Åland var ett lätt eller väldigt lätt beslut att fatta.

Tillgången till högre utbildning var den mest framträdande orsaken

Då vi tittade närmare på hur stor betydelse specifika faktorer hade för beslutet att flytta kunde vi se att nästan hälften av studiedeltagarna menade att tillgången till högre utbildning hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta från Åland. Från fritextsvar bland dessa svarande kunde vi se att det för de allra flesta handlade om att den utbildning de ville gå inte fanns på Åland. För andra lyftes även behovet av att få se något nytt, önskan om ett mer aktivt studentliv och ett internationellt sammanhang. Slutligen nämnde några att de alternativ som erbjöds på Högskolan på Åland inte upplevdes tillräckligt attraktiva samt bristen på distansstudier utanför Åland som en bidragande anledning till beslutet att flytta.

Bristande karriärmöjligheter och tillgång till jobb på Åland viktigaste arbetsrelaterade orsakerna

De två arbetsrelaterade faktorer som hade störst påverkan för beslutet att flytta var karriärmöjligheter och tillgång till jobb, där 42 respektive 36 procent uppgav att det hade stor betydelse eller var helt avgörande. För omkring tio till femton procent av studiedeltagarna var lönenivå, arbetsplatskultur, svårighet att komma in på arbetsmarknaden samt ledarskapet på arbetsplatsen av stor betydelse, eller helt avgörande, för beslutet att flytta. Möjligheten till distansarbete och att bedriva eget företag var på samma vis avgörande för sex till sju procent.

Från fritextsvaren fick vi exempel på hur dessa arbetsrelaterade faktorer påverkade beslutet att flytta från Åland. För en majoritet handlade det om att man upplever att både utbudet av arbeten och karriärmöjligheter är begränsade på Åland. Det framkom bland annat att de inte upplevde att det finns arbete inom deras bransch, på

specialistnivå eller som motsvarar deras utbildning. Även inom branscher där det finns arbeten upplevdes karriärmöjligheterna som begränsade på Åland då det på grund av samhällets storlek finns få jobb­möjligheter inom samma profession, vilket bland annat begränsar möjligheten att byta arbetsplats. Närregionen som kan erbjuda en större arbetsmarknad med fler karriärmöjligheter upplevdes därför som mer attraktiv.

Ytterligare exempel på hur arbetsrelaterade faktorer påverkade flyttbeslutet berörde dåligt ledarskap, en hierarkisk arbetsplatskultur, upplevd korruption på arbetsplatsen (till exempel att släktskap väger tyngre än erfarenhet) och en låg lönenivå jämfört med närregionen. Dessa faktorer gjorde att man sökte sig bort från Åland, eller till och med tackade nej till jobberbjudanden på Åland. Bland de som upplevde svårigheter att bedriva företag på Åland betonades framför allt de hinder skattegränsen och förlusten av båttrafik på linjen Kapellskär-Mariehamn utgör.

Närhet till det sociala nätverket är viktigt

En dryg tredjedel av studiedeltagarna uppgav att närhet till familj eller partner, eller att vara medföljande till en partner som flyttar, var av stor betydelse eller helt avgörande för beslutet att flytta. Även närhet till vänner, släkt och annat socialt nätverk hade stor betydelse för en femtedel. Dock hade det sociala nätverket ingen eller liten betydelse för beslutet att flytta för omkring hälften av studiedeltagarna.

I fritextsvaren framkom att personer som inte var födda på Åland upplevde att det var svårt att skapa nya relationer och bilda ett socialt nätverk på Åland. Det var även vanligt att man flyttade på grund av sin partner, exempelvis för att partnern fått arbete på annan ort, för att man ville flytta ihop med en partner som bodde utanför Åland, eller för att partnern inte ville bo på Åland. För andra handlade det om att flytta närmare sin familj eller hem.

Boenderelaterade faktorer hade stor betydelse för flytten för en tiondel

För omkring tio procent av studiedeltagarna var boenderelaterade faktorer som bostadens omgivning, utbud av bostäder, boendekostnader och möjlighet att äga bostad på Åland av stor betydelse eller helt avgörande för beslutet att flytta.

I fritextsvaren framkom att man upplevde boendet på Åland var dyrt eller svårt att få tag på, eller att man kände sig begränsad av den åländska hembygdsrätten.

Bristande trafikförbindelser till omvärlden var avgörande för en femtedel

Färjförbindelser och flygtrafik mellan Åland och övriga världen var av stor betydelse eller helt avgörande för drygt 20 procent av studiedeltagarna och av viss betydelse för omkring en tredjedel. Hushållets ekonomi och kollektivtrafik på Åland hade stor betydelse eller var helt avgörande för en tiondel av de svarande.

Från fritextsvaren framstår en bild där Åland upplevs som isolerat, med otillräckliga, dyra, tidskrävande och opålitliga trafikförbindelser till resten av världen, vilket även förhindrat en del personer att arbeta eller studera på distans. Dessutom lyftes flera faktorer som påverkade hushållets ekonomi: bättre löneläge på andra orter, valutakursen som påverkar värdet av svenska pensioner, samt att levnadskostnaderna upplevdes dyra på Åland.

Ett bättre utbud av fritidsaktiviteter, kultur, nöje och shopping lockade

Omkring femton procent av studiedeltagarna menade att shopping­möjligheter, nöjesutbud och kulturutbudet hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta. Motsvarande andel var en tiondel för fritidsaktiviteter eller föreningsliv, sport- och motionsaktiviteter, samt utomhusaktiviteter eller naturupplevelser.

Från de öppna svaren framkom att man generellt upplevde utbudet som bristfälligt på Åland – andra orter kan locka med ett bättre utbud som upplevs som mer lättillgängligt och lockar med nya erfarenheter. Även svårigheter förknippade till skattegränsen och näthandeln lyftes fram, både i relation till shopping och till att bedriva företag.

Utbudet inom hälso- och sjukvården var avgörande för nästan en tiondel

För de allra flesta studiedeltagare (fler än 90 %) hade närheten till, eller verksamhet inom, barnomsorg och grundskola ingen eller liten betydelse för beslutet att flytta. Däremot var utbudet inom hälso- och sjukvården helt avgörande eller hade stor betydelse för beslutet att flytta för åtta procent av de svarande. Framför allt beskrev fritextsvaren begränsningar förknippade med möjligheten att snabbt få vård då viss specialistvård inte finns tillgänglig på Åland.

Andra sociala och politiska faktorer som bidragit till flyttbeslut

Övriga faktorer som bidragit till flyttbeslut har berört det åländska samhället ur olika perspektiv. *Värderingar och attityder* hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta för 14 procent av studiedeltagarna, medan det hade viss betydelse för ytterligare en tredjedel. Omkring en femtedel menade att *upplevd diskriminering och bristande integrering eller delaktighet* i samhället hade åtminstone viss betydelse för beslutet att flytta, medan knappt 15 procent uppgav att *kontakt med myndigheter* respektive *språk* hade åtminstone viss betydelse. För fyra procent av studiedeltagarna hade *bristande tillgänglighet i miljön* eller *bristfälliga tjänster för funktionsnedsatta* åtminstone viss betydelse för flytten.

I fritextsvaren lyftes här fram attityder och värderingen bland ålänningar, samt upplevelser av rasism eller diskriminering.

En femtedel kan tänka sig att flytta tillbaka till Åland inom fem år

Drygt en femtedel av studiedeltagarna menade att det var troligt eller mycket troligt att de skulle flytta tillbaka till Åland under de kommande fem åren, medan en majoritet bedömde att det inte var troligt.

Bland de saker som talade för att flytta tillbaka till Åland nämndes bland annat närheten till det sociala nätverket på Åland, om de skulle få ett bra jobberbjudande, om eller när deras livssituation förändrades, naturen, lugnet och tryggheten på Åland, eller om de skulle få ett bra boende. Bland faktorer som talade mot att flytta tillbaka lyftes bland annat bristande arbete eller karriärmöjligheter på Åland, att Åland upplevs som för litet, isolerat eller har för dåliga trafikförbindelser med omvärlden, begränsade utbildningsmöjligheter, begränsningar relaterade till skattegränsen och hembygdsrätten samt rasism och värderingar på Åland.

En majoritet skulle rekommendera andra att flytta till Åland

Drygt hälften av studiedeltagarna bedömde att det var troligt eller mycket troligt att de skulle rekommendera någon annan att flytta till Åland. Endast en knapp fjärdedel menade att det inte var troligt att de skulle rekommendera andra att flytta till Åland.

De mest grundläggande faktorerna för Ålands attraktionskraft på samhälls nivå är utbudet av arbete och boende. Medan vissa saker är svåra att påverka, som efterfrågan av olika yrkesgrupper, visar resultatet från den här rapporten att det är viktigt att arbeta med andra faktorer som gör arbetsmarknaden attraktiv, exempelvis bra ledarskap och arbetsplatskultur, möjlighet till fortbildning och möjlighet till arbete/studier på distans.

2. Bakgrund och upplägg

Den här studien som kartlägger flyttsaker har genomförts av Ålands statistik- och utredningsbyrå (ÅSUB) på uppdrag av Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS).

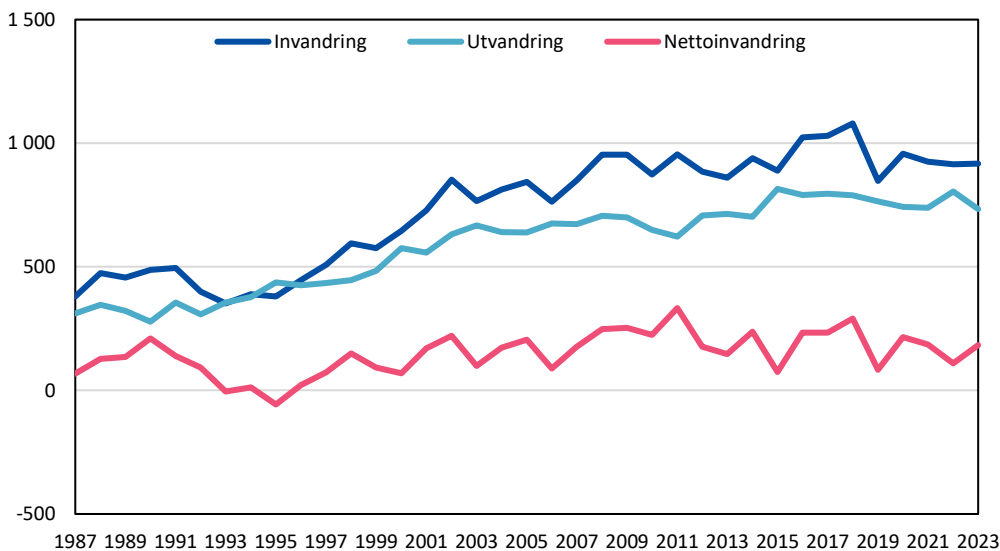
Ålands attraktionskraft för boende, besökare och företag lyfts fram i Utvecklings- och hållbarhetsagendan för Åland (Ålands landskapsregering, 2023), utvecklingsmål 5:

Attraktionskraft förutsätter framåtrörelse. År 2030 har Åland en hög attraktionskraft både för boende och icke-boende, som destination och för investeringar. Bevarandet av och tillgängligheten till naturen är säkerställt med fokus på kustnära områden.

Attraktionskraften lyfts fram både för boende och icke-boende, som destination och för investeringar. Målet för attraktionskraft betonar faktorer som bland annat föreningsliv, kultur, natur, arbetsmöjligheter, offentlig service, planering och boendemiljö, ett framgångsrikt näringsliv och innovationer samt infrastruktur och transporter. Dessutom bidrar utvecklingsmålet till att Åland ska uppnå flera av FN:s globala mål för hållbar utveckling inom samhället¹.

En av de huvudindikatorer som nämns för att mäta målet för attraktionskraft är befolkningsförändring i form av födelsetal, inflyttning och utflyttning. *Figur 1* visar hur flyttrörelsen till och från Åland har sett ut under en längre tidsperiod. Figuren visar att medan invandring och utvandring ökat sedan 1990-talet har nettoinvandringen varit relativt stabil sedan 2001 med en naturlig variation på 74 till 333 personer per år.

Figur 1. Flyttningen till och från Åland 1987–2023 efter flyttningsriktning, antal personer

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

ÅSUB har tidigare genomfört studier bland inflyttade, om orsaken till att flytta till Åland samt om erfarenheter och upplevelser som inflyttad. I rapporten *Att leva och bo som inflyttad på Åland* (ÅSUB, 2020 A) framkom att arbete, anknytning via partnern, naturen och lugnet lyftes som anledningar till att man valt att flytta till Åland. Många

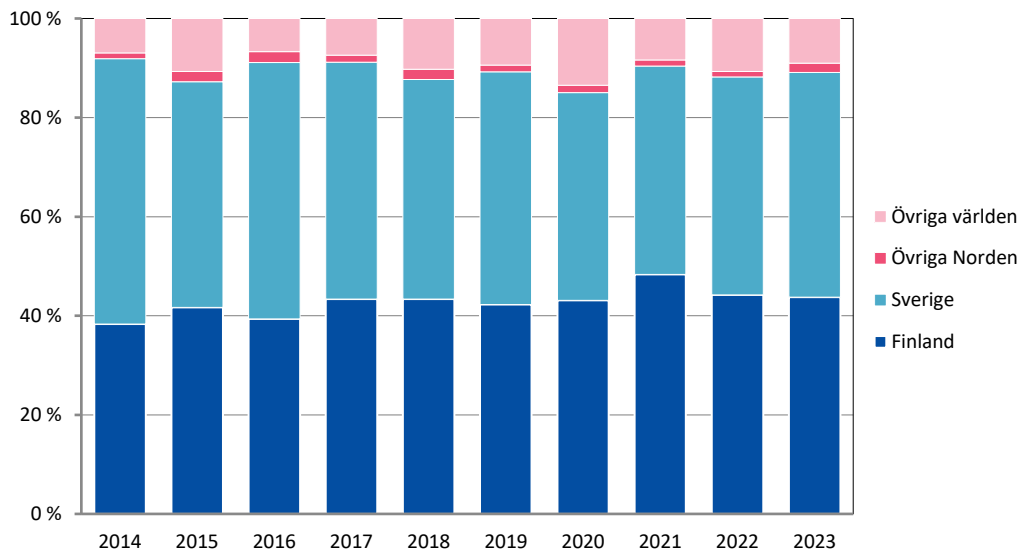
¹ Mål 8: anständiga arbetsvillkor och ekonomisk tillväxt; mål 9: hållbar industri, innovationer och infrastruktur; mål 11: hållbara städer och samhällen; mål 13: bekämpa klimatförändringarna.

inflyttade önskade att de hade flera åländska bekanta och en önskan om ett fortsatt arbete för att bekämpa diskriminering lyftes (ÅSUB, 2020 B).

För att kunna utveckla Åland som en attraktiv plats att bo på, att flytta till, att återvända till (exempelvis efter studier) och att stanna kvar på är det viktigt att också kartlägga varför man väljer att flytta från Åland.

Under de senaste 10 åren har i genomsnitt 768 personer flyttat från Åland per år. År 2014 var året då endast 702 personer flyttade från Åland, medan utflyttning var störst året därpå, 2015 med totalt 815 utflyttade. De flesta utflyttade har valt att flytta till Finland eller Sverige (se *Figur 2*).

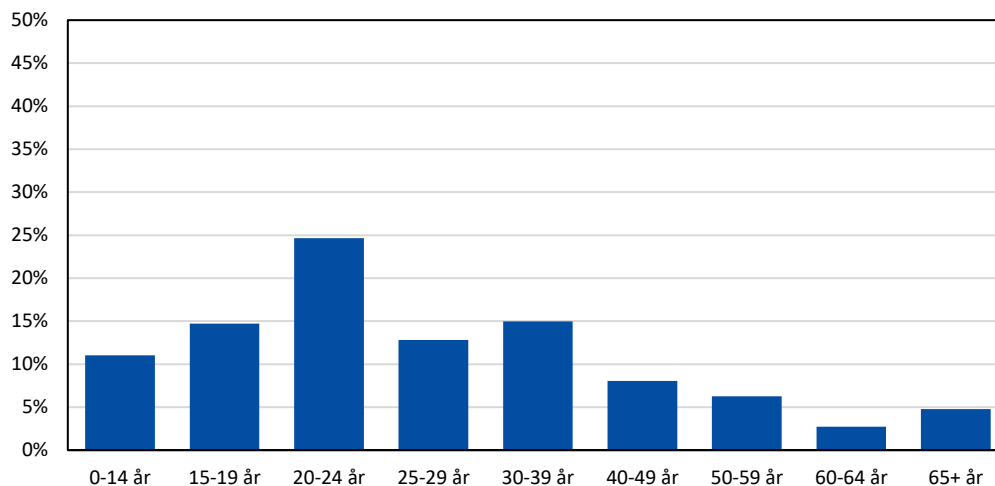
Figur 2. Utflyttning 2014–2023 efter flyttningsland

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning; Statistikcentralen

Vidare vet vi att en relativt stor andel av de som flyttat från Åland är unga. Om vi till exempel ser till de som flyttade från Åland under 2023 var en fjärdedel av de utflyttade 20 till 24 år gamla (se *Figur 3*).

Figur 3. Åldersfördelning bland de som flyttade från Åland 2023

Not: Observera att skalan slutar vid 50 %.

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

Könsfördelningen bland de som flyttar från Åland tenderar att vara jämn, till exempel var andelen kvinnor 52 procent och män 48 procent bland de som flyttade från Åland år 2023. Även fördelningen på födelseland bland de utflyttade har varit relativt stabil under de senaste tio åren. Ser vi till de som flyttade från Åland under 2023 var två femtedelar födda på Åland, 23 procent i övriga Finland, 16 procent i Sverige, en procent i övriga Norden och knappt en femtedel i övriga världen.

ÅSUB har tidigare gjort en undersökning bland utflyttade under perioden 1990–2006. Fokus var då på arbetsmarknadsperspektivet samt det finska språkets betydelse på arbetsmarknaden (ÅSUB, 2008). Resultatet från studien visade att anledningen till att man flyttade från Åland skilde sig mellan de som är födda på Åland och övriga. Bland personer som var födda på Åland var studier den vanligaste flyttorsaken, medan arbete och familjeledning var vanligast bland personer födda utanför Åland. Vidare konstaterades att benägenheten att återflytta var hög hos de unga utflyttarna och avtog därefter snabbt med åldern, samt att benägenheten avtog ju äldre man var då man flyttade från Åland.

Medan de tidigare undersökningarna visat att bland annat arbetsmarknadsfrågorna varit centrala orsaker vid in- och utflyttning kommer vi i den här undersökningen på ett systematiskt sätt kartlägga sådana bakomliggande faktorer för attraktionskraft som den senaste forskningen kring flyttrörelsen har lyft fram.

2.1 Forskningsteori kring flyttrörelser

Från ett samhällsperspektiv är det viktigt att ha en viss stabilitet i populationen över tid för att upprätthålla servicefunktioner och infrastrukturen (Lundholm, 2007). Samtidigt är mobilitet nödvändigt för samhället, arbetsmarknaden kan vara beroende av en viss migration där personer flyttar dit där jobben finns (Lundholm, 2007). ÅSUB:s årliga arbetsmarknadsbarometer synliggör det aktuella behovet av arbetskraft i branscher och näringar på Åland men undersökningar visar att arbetsmarknaden på Åland drabbas även långsiktigt av megatrender som berör migration. I ÅSUB:s utredningar *Utbildning och arbetsmarknad 2035* från 2021 och *Tillväxtstudie 2019* konstateras att till megatrenden som berör befolkningen hör en växande konkurrens om den kvalificerade arbetskraften. I studierna fastställs att tillväxten på Åland är beroende av en nettoinflyttning av arbetskraft. En ökad återflyttning av människor födda på Åland samt större inflyttning från närregioner och övriga delar av världen behövs för att inte hämma tillväxten på Åland i framtiden.

Från ett individuellt perspektiv kan det finnas flera positiva aspekter med megatrender som berör migration, bland annat genom ökade möjligheter att flytta och välja var man bor för att öka livskvalitén (se även Lundholm, 2007). I de nordiska länderna och det välfärdssamhälle vi har här, finns dessutom en förväntan att fritt kunna välja var man bor och att det till och med ses som en rättighet (Lundholm, 2007). Konkurrensen om arbetskraft är hård.

Vi kommer nu att ge en överblicksbild av teori kring migrationsrörelser, där vi först lyfter vanliga flyttorsaker och därefter så kallade ”push and pull”-faktorer.

Vanliga flyttorsaker

Emma Lundholm har forskat på flyttmotiv i en nordisk kontext och beskriver i sin avhandling att migration mellan olika regioner historiskt sätt har varit arbetskraftrelaterad i stor utsträckning (Lundholm, 2007). Det här har dock börjat förändras, migration på grund av arbetsmarknaden verkar ha minskat och exempelvis studenter och immigranter står för en betydande del av migrationsrörelsen. Idag är flyttorsakerna ofta betydligt mer komplext och kan bestå av en blandning av

ekonomiska skäl (som inkluderar både arbetsrelaterade orsaker och inkomst) och andra faktorer som familj, sociala relationer, bekvämlighet och kulturella relationer. (Lundholm, 2007)

Från ett individuellt perspektiv påverkas migrationsbeteendet av faktorer såsom ålder, utbildning, sysselsättning och familjesituation (Lundholm, 2007). Medan exempelvis utbildning och anställning är vanliga motiv bland yngre, blir till exempel bostadsrelaterade faktorer allt viktigare med åldern (Lundholm, 2007). Lundholm menar att ålder egentligen är en proxy för levnadsförhållanden under livsförloppet, där olika faser och betydande händelser under livet är avgörande för att förklara individuell migration. Att vara studerande sammanfaller ofta med att vara ung, medan personer "mitt i livet" ofta hör till barnfamiljer, och äldre tenderar att vara pensionärer.

Även Thomas Niedomysl har forskat på flyttorsaker och attraktionskraft (se till exempel Niedomysl, 2010). Han konstaterar att arbete, sociala orsaker (till exempel närhet till familj), studier, bostad och boendemiljö är vanliga orsaker till att man väljer att flytta. Det är också viktigt att notera att olika faktorer tenderar att gå in i varandra, där exempelvis migration som motiveras av andra faktorer än arbete, såsom boende eller fritid, ofta är beroende av att det finns sysselsättningsmöjligheter (Lundholm, 2007). Lundholm (2007) poängterar även att migration inte är ett individuellt beslut om man är flera i familjen.

"Push and pull" faktorer

Inom migrationsforskning brukar man även prata om hur så kallade *push and pull* faktorer påverkar beslutet att flytta. Kort kan man säga att *push* är de (ofta negativa) faktorer gör att man flyttar från ett ställe, medan *pull* är positiva faktorer som gör att man väljer att flytta till en specifik plats.

Europaparlamentet har identifierat tre huvudsakliga push och pull-faktorer (Europaparlamentet, 2020). I *sociala och politiska* faktorer ingår etniska, religiösa, rasistiska och kulturella orsaker. Bland annat kan upplevelser av diskriminering eller trakasserier kopplade till värderingar och attityder göra att många lämnar landet. *Demografiska och ekonomiska* push och pull-faktorer är ofta kopplade till dåliga arbetsförhållanden som arbetslöshet eller svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. Även den allmänna ekonomin i landet eller regionen kan bidra till dessa faktorer. Den tredje gruppen av push och pull-faktorer består av *miljö- och klimatorsaker*. Bland annat extrema vädersituationer kan antingen direkt eller indirekt leda till att människor migrerar. Bland annat på Åland kan exempelvis färjförbindelser och flygtrafik påverkas och försvåras av vädersituationer.

2.2 Syfte, datainsamling och metod

Syftet med den här undersökningen är att bidra med ett kunskapsunderlag och fördjupade insikter om varför personer har valt att flytta från Åland, för att därmed kunna utveckla Åland som en attraktiv plats att bo på, att flytta till, att återvända till, exempelvis efter studier, och att stanna kvar på. Resultatet ska även kunna bidra till fakta för att fortsatt utveckla åtgärder som underlättar för dem som väljer att flytta till Åland och insatser som ökar delaktigheten i samhället bland de inflyttade. Fokus ligger både på motiven till att flytta från Åland och vilka bevekelsegrunder som finns i anslutning till val av plats att flytta till.

I avsnittet ovan har vi sett att både det samhällsrelaterade perspektivet och det individuella perspektivet är avgörande att ta hänsyn till då man studerar flyttorsaker och platsattraktivitet. Därför baseras den här studien på en enkätundersökning riktad till utflyttade men även på en statistisk kartläggning av migrationsmönster under den

senaste tioårsperioden. Fokus har legat på personer i arbetsför ålder, det vill säga personer som var 18 till 70 år gamla då de flyttade.

Statistisk kartläggning över migrationsmönster

För att få en överblick över vad som utmärker de som flyttar från Åland har vi gjort en statistisk kartläggning. Med hjälp av befolkningsregistret har vi gjort en skattning över de personer som flyttat från Åland under perioden 2013–2023 och var 18 till 70 år gamla samma år (läs mer i *Bilaga 3, Kvalitetsbilagan*).

Med hjälp av den statistik som är tillgänglig på ÅSUB har vi därefter tagit fram information om kön, födelseår, födelseort, modersmål, ålder vid flytten, vilket år personen flyttat, vilken region personen bodde i innan flytten, hur länge de bott på Åland innan flytten, om personen har flyttat tillbaka till Åland och i så fall efter hur ånga år. För att få en indikation över hur många som flyttat på grund av studier har vi identifierat om personen mottagit studiemedel från AMS samma år som flytten.

Baserat på informationen ovan har vi genomfört en statistisk kartläggning på aggregerad nivå för att få en uppfattning om flyttrörelsen till och från Åland. Resultatet redovisas i deskriptiva tabeller och figurer.

Dessutom har vi undersökt vad som utmärker de personer som senare valt att flytta tillbaka till Åland. Detta har i huvudsak gjorts genom en prediktionsmodell, där vi använt multivariat logistisk regressionsanalys för att undersöka sambandet mellan en rad bakgrundsvariabler (förklarande variabler) och om man återflyttat till Åland som utfall i modellen (beroende variabel).

Enkätundersökning riktad till personer som flyttat från Åland

För att få mer information om varför man väljer att flytta från Åland, men också för att få information om vad man väljer att flytta till, genomfördes en enkätundersökning riktad till personer som flyttat från Åland under 2022 och 2023.

Information om de individer som flyttade från Åland under 2022 och 2023 (och var 18–70 år gamla det år de flyttade) beställdes från Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (MDB) och grundar sig på tidigare versioner av befolkningsregistret för Åland. Totalt identifierade MDB 795 personer som flyttade från Åland under 2022 och 2023 och var 18 till 70 år gamla samma år. Adressuppgifter fanns tillgängliga för 792 av dessa personer, medan adressuppgifterna endast bestod av land för tre individer och de exkluderades därför från urvalet.

Ett informationsbrev (*Bilaga 1*) med inbjudan att delta i studien och en länk till det digitala frågeformuläret skickades till 789 personer den 28 augusti 2024. Enkäten och följebrevet fanns tillgängligt på svenska och engelska. Ett första påminnelsebrev skickades ut den 16 september och en andra och sista påminnelse skickades ut den 2 oktober. Totalt kom 141 brev i retur på grund av okänd adress, ofullständig adress eller avflyttad.

Insamlingen avslutades 22 november, då hade 196 personer som idag bor i femton olika länder besvarat enkäten (motsvarande 30 %). Totalt valde elva personer att besvara frågeformuläret på engelska.

I enkäten ombads personerna svara på frågor kring varför de flyttade från Åland, om något hade kunnat få dem att stanna kvar, var och hur de bor idag, anknytning till nuvarande bostadsort samt till Åland, samt om de planerar att återvända till Åland och attityder till Åland som bostadsort.

Då fokus på enkäten har varit att fånga in individernas attityder och upplevelser redovisas enkätsvaren deskriptivt. Svar på öppna frågor har tematiserats och används genomgående för att mer detaljerat belysa hur olika faktorer påverkat flyttbeslutet.

Disposition

I **kapitel 3** redovisar vi resultatet från den statistiska kartläggningen. Fokus ligger på att beskriva vilka det är som flyttar från Åland, samt vad som beskriver de som senare valt att återvända till Åland.

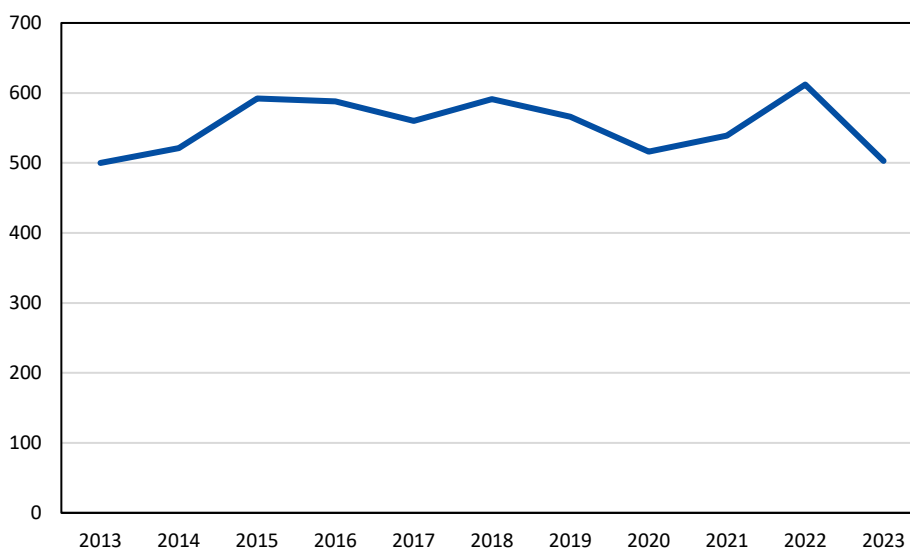
Resultatet från enkätundersökningen presenteras i **kapitel 4**. Vi redogör för de vanligaste flyttsakerna samt beskriver mer detaljerat vilka faktorer som påverkat beslutet att flytta från Åland. Dessutom beskriver vi studiedeltagarnas generella inställning och anknytning till Åland.

Slutligen diskuterar vi resultatet från studien i relation till forskning om platsattraktivitet i **kapitel 5**.

3. Statistisk kartläggning

I det här avsnittet presenteras resultatet från den statistiska kartläggningen över flyttrörelsen. Resultatet baseras på en skattning² av de personer som flyttade från Åland under perioden 2013–2023 och var 18 till 70 år gamla samma år som flytten, totalt 6 088 personer.

Figur 4. Antal personer (18–70 år) som flyttat från Åland under perioden 2013–2023

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

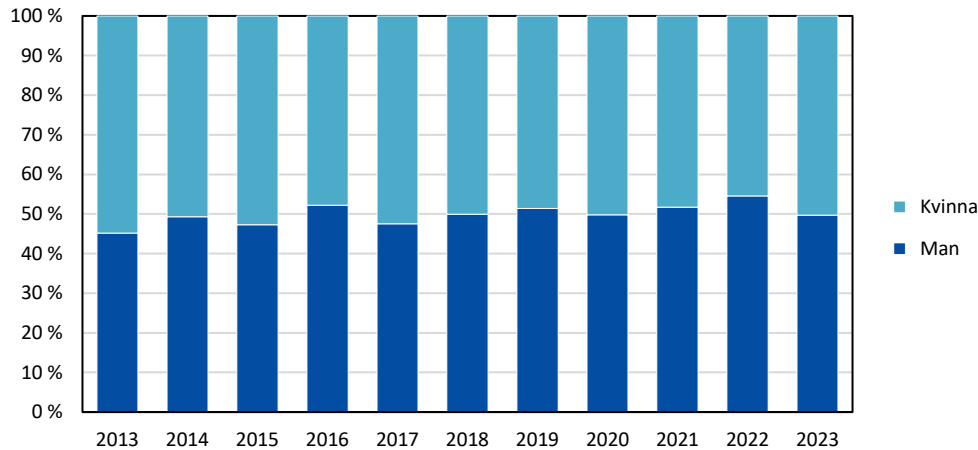
De senaste tio åren har antalet personer (18–70 år) som flyttat från Åland varierat runt 500 till 600 personer per år. År 2013 var antalet personer som flyttade från Åland lägst, 500 personer, medan det var som mest 612 personer år 2022; se *Figur 4*). Under åren som ingår i enkätundersökningen, 2022 och 2023, flyttade 612 respektive 503 personer från Åland.

3.1 Vem flyttar från Åland?

Vi kommer nu att se vidare på olika bakgrundsvariabler för att få en bättre uppfattning om vad som utmärker de personer som flyttat från Åland. Som man kan se i *Figur 5* har könsfördelningen över lag varit jämn bland de som flyttat från Åland under den här perioden. År 2022 var andelen män något högre än andelen kvinnor (55 %, jämfört med 45 %), medan könsfördelningen var jämn bland de som flyttade år 2023 (50 % män, 50 % kvinnor).

² Observera att uppgifterna inte omfattar alla som flyttat under tidsperioden, vi identifierar cirka 100 personer färre per år jämfört med flyttstatistiken (se mera i kvalitetsbilagan).

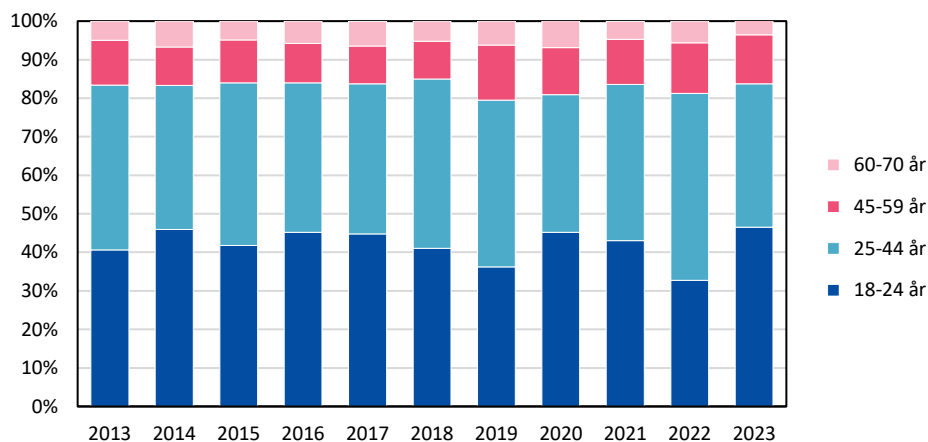
Figur 5. Könsfördelning bland personer (18–70 år) som flyttat från Åland under perioden 2013–2023

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

Även åldersfördelningen har varit relativt stabil över tid (*Figur 6*). Omkring 30–45 procent av de som flyttat var 18 till 24 år samma år som de flyttade. Ungefär lika stor andel var 25 till 44 år, medan endast en mindre andel var 45 år eller äldre då de flyttade. Åldersfördelningen bland de som flyttade under 2022 (18–24 år: 33 %; 25–44 år: 49 %; 45–59 år: 13 % och 60–70 år: 6 %) och 2023 (18–24 år: 47 %; 25–44 år: 37 %; 45–59 år: 13 % och 60–70 år: 7 %) följde i stort samma mönster som tidigare år.

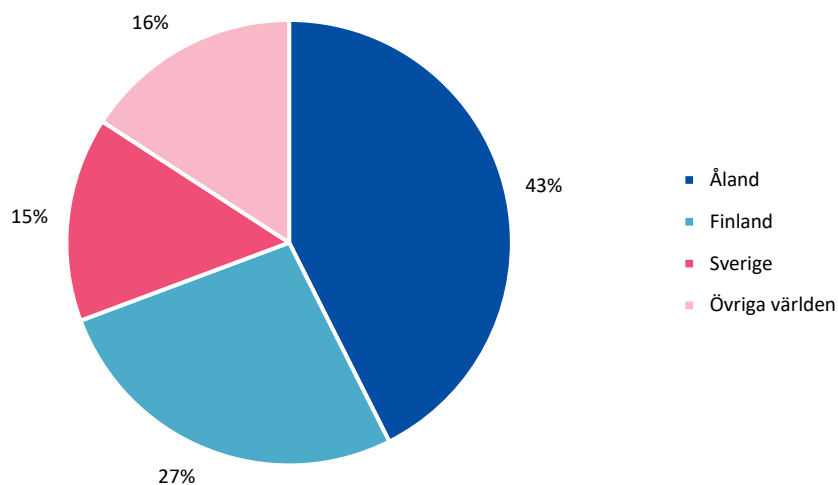
Figur 6. Åldersfördelning bland personer som flyttat från Åland under perioden 2013–2023

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

Då vi tittar närmare på födelseort bland de individer som flyttat från Åland under perioden 2013 till 2023 kan vi se att i genomsnitt 43 procent var födda på Åland, nästan 30 procent i Finland, 15 procent i Sverige och 16 procent i övriga världen (*Figur 7*). Denna fördelning har varit relativt stabil över den här tioårsperioden (se *Tabell 5* i *Bilaga 4* för uppgifter efter flyttår). Bland de som flyttade under 2022 och 2023 var 37 procent respektive 42 procent födda på Åland, 23 respektive 25 procent födda i Finland, 18 respektive 14 procent i Sverige och 23 respektive 20 procent var födda i övriga världen.

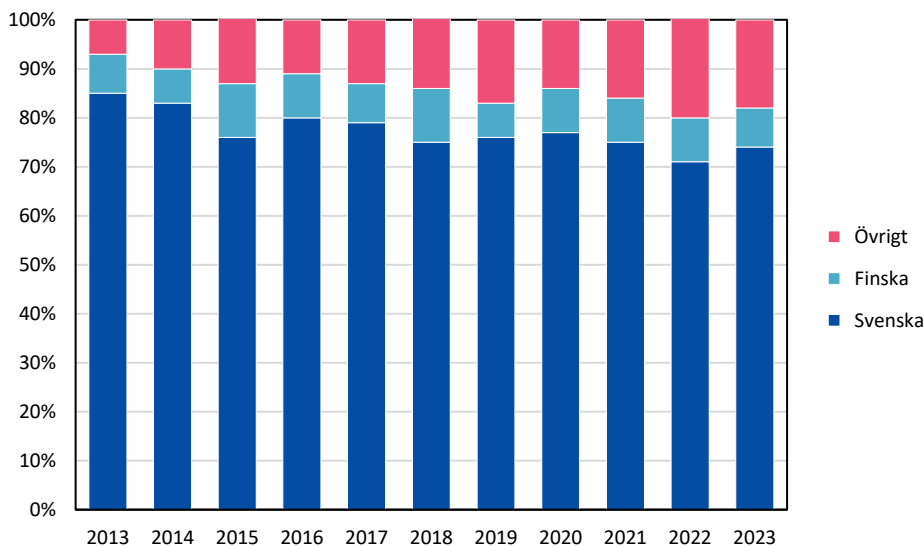
Figur 7. Födelseort bland personer (18–70 år) som flyttat från Åland 2013–2023

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

På samma sätt ser vi i *Figur 8* att en klar majoritet av de som flyttat från Åland har svenska som modersmål. Vidare ser vi att andelen som har finska som modersmål har legat runt 10 procent under den här perioden, med en variation från sju till 11 procent. Samtidigt ser vi en förändring där andelen med svenska som modersmål tenderar att ha minskat något över tid, medan andelen med övrigt språk som modersmål har ökat. Av de som flyttade under 2022 och 2023 hade 71 respektive 74 procent svenska som modersmål, nio respektive åtta procent hade finska som modersmål och 21 respektive 18 procent hade något annat språk som modersmål.

Figur 8. Modersmål bland personer (18–70 år) som flyttat från Åland 2013–2023

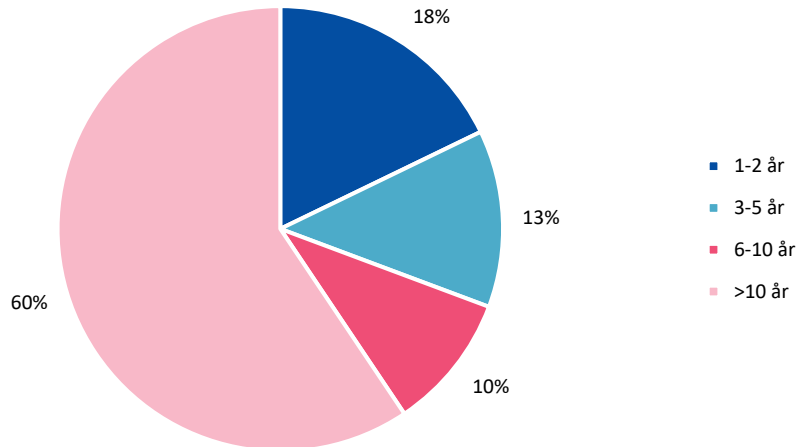

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

Då vi ser närmare på hur länge de här personerna har varit bosatta på Åland innan de flyttade från Åland har mönstret varit stabilt över tid. De allra flesta som flyttat från Åland har varit bosatta på Åland i över 10 år innan de flyttade (*Figur 9*, se *Tabell 5* i *Bilaga 4* för exakta siffror uppdelat efter flyttår). Det är värt att notera att nästan en femtedel av de som flyttat från Åland endast var bosatta 1–2 år på Åland innan de

flyttade. Samma mönster ser vi då vi tittar specifikt på de som flyttade under 2022 och 2023, då 18 respektive 16 procent hade bott på Åland i ett till två år innan de flyttade, 14 respektive 13 procent hade bott på Åland i tre till fem år, 10 respektive åtta procent hade bott på Åland i sex till tio år, medan 59 respektive 62 procent hade bott på Åland i mer än tio år innan flytten.

Figur 9. Botid på Åland innan flytt, bland personer (18–70 år) som flyttat från Åland 2013–2023

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

För att få en indikation över hur vanligt det är att flytta på grund av studier tog vi fram information om huruvida de som flyttat hade fått studiemedel via AMS för studier utanför Åland samma år. Totalt har 36 procent av de som flyttat från Åland under perioden 2013 till 2023 beviljats studiemedel för studier utanför Åland samma år. Denna andel har varit relativt stabilt över tid, se *Tabell 5 i Bilaga 4*. Av de som flyttade under 2022 och 2023 hade 28 respektive 34 procent beviljats studiemedel via AMS för studier utanför Åland samma år.

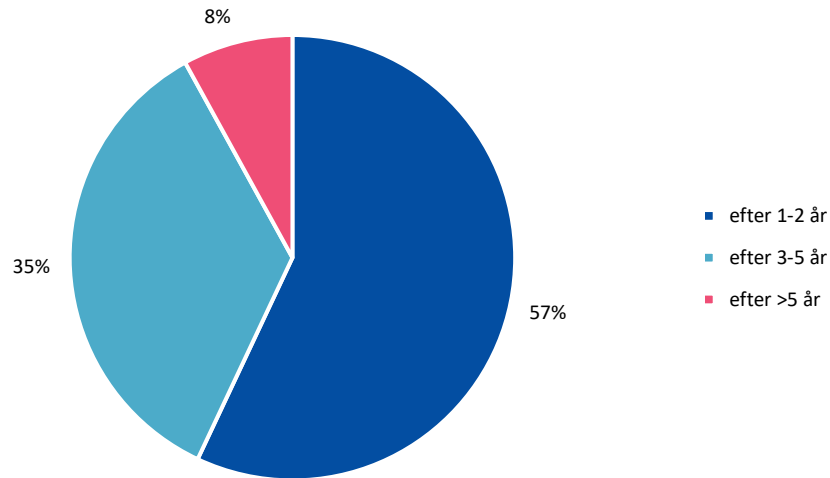
Vi har nu sett att det är en jämn könsfördelning bland de 18 till 70 åringar som flyttat från Åland under perioden 2013 till 2023 och att omkring 80 procent var under 45 år gamla då de flyttade. Vidare har vi sett att mer än 40 procent var födda på Åland, en klar majoritet har svenska som modersmål och en majoritet har bott på Åland mer än tio år innan de flyttade härifrån.

Vi ska nu gå vidare och undersöka vad som utmärker de personer som i ett senare skede väljer att flytta tillbaka till Åland.

3.2 Vilka har valt att återvända till Åland?

Av de totalt 6 088 personer som flyttade från Åland 2013 till 2023 har totalt 1 560 flyttat tillbaka till Åland under samma tidsperiod. En majoritet av dessa valde att återvända till Åland inom två år från att de flyttade (*Figur 10*).

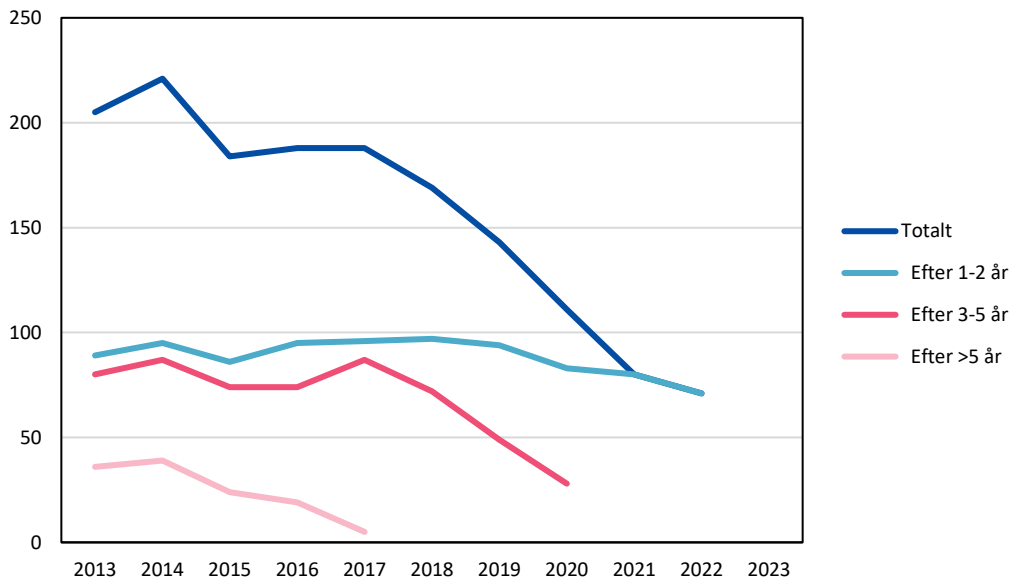
Figur 10. Hur länge har de som valt att flytta tillbaka till Åland bott utanför Åland innan de återflyttade?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

Det är värt att notera att dessa uppgifter är något snedfördelade, eftersom vi inte har samma möjlighet att följa upp de som flyttade från Åland år 2023 som de som flyttade 2013. Det i sig kan göra att det ser ut att vara en högre andel som flyttat efter en kort period. Detta visualiseras i *Figur 11*, där vi kan se att täckningen att följa upp en eventuell återflyttning minskar med tiden för flyttåret. Vi vet inte ännu om de som flyttade från Åland under 2023 kommer att återvända, på samma vis vet vi inte hur många av de som flyttade under 2021 kommer att återvända efter till exempel 5 år.

Figur 11. Antal personer som valt att bosätta sig på Åland, efter antal års bosättning utanför Åland

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå, Befolkning

Då vi nu går vidare och närmare undersöker vad som utmärker de som valt att återvända till Åland kommer vi därför att basera det resultatet på de som flyttade från Åland under perioden 2013 till 2020. Vi kommer inte heller presentera detta resultat

skilt efter flyttår, då olika flyttår ger olika lång uppföljning och det därför kan se ut att finnas ett samband även om det inte gör det, endast på grund av att de har längre uppföljningstid.

Resultatet från prediktionsanalysen visas i *Tabell 1* i form av oddskvoter med 95 procent konfidensintervall. Resultatet baseras på en multivariat logistisk regressionsanalys, där man samtidigt kontrollerar för alla variabler (dvs. variablerna i Tabell 1). Det innebär att man tolkar estimatet för en variabel under antagandet att de andra variablerna är konstanta.

Tabell 1. Resultat från prediktionsmodell över återflytt till Åland

	Oddskvot	(95% konfidensintervall)
Kön		
Man	1,00	ref.
Kvinna	0,90	(0,79–1,02)
Födelseort		
Åland	1,00	ref.
Finland	0,40	(0,33–0,48)
Sverige	0,36	(0,29–0,44)
Övriga världen	0,37	(0,23–0,61)
Modersmål		
Svenska	1,00	ref.
Finska	0,80	(0,60–1,08)
Övrigt	0,90	(0,54–1,50)
Ålder då flyttade från Åland		
18–24 år	1,00	ref.
25–44 år	0,57	(0,49–0,67)
45–59 år	0,63	(0,48–0,81)
60–70 år	0,46	(0,32–0,66)
Bosättningsstid på Åland innan flytt		
1–2 år	1,00	ref.
3–5 år	0,76	(0,58–0,99)
6–10 år	1,03	(0,78–1,35)
>10 år	1,09	(0,92–1,29)
Studiemedel för studier utanför Åland under flyttåret		
Nej	1,00	ref.
Ja	1,08	(0,91–1,29)

Not: resultat från multivariat logistisk regressionsanalys. Referenskategori inom varje variabel noteras med en oddskvot på 1 och ref. som konfidensintervall. Statistiskt signifikanta effekter är fetmarkerade (konfidensintervallet utesluter 1,00).

Den översta kategorin inom respektive variabel är referenskategori. En oddskvot på 1,00 innebär att det inte finns något samband mellan variabeln och huruvida man återvänder till Åland. En oddskvot under 1,00 innebär att den förklarande variabeln har en lägre risk för utfallet, medan en oddskvot på över ett tolkas som en högre risk för utfallet. Om konfidensintervallet innehåller 1,00 är effekten inte statistiskt signifikant.

I tabellen ser vi inget samband mellan kön och att återvända till Åland. Däremot ser vi att det finns ett samband mellan födelseort och att flytta tillbaka till Åland, där oddset att återvända är omkring 60 procent lägre bland personer födda utanför Åland, jämfört med de som är födda på Åland. Vi ser inget signifikant samband mellan modersmål och att återvända till Åland, efter att ha kontrollerat för övriga variabler i modellen. Däremot ser vi att det finns ett samband mellan hur gamla personerna var då de

flyttade från Åland och att återvända. Oddset att en person flyttat tillbaka till Åland var omkring 40–55 procent lägre bland de som var 25 år eller äldre vid flytten från Åland, jämfört med de som flyttade när de var 18–24 år gamla, givet att andra variabler var konstanta.

Slutligen ser vi inget tydligt samband mellan boendetid på Åland innan flytten eller om personerna fått studiemedel för studier utanför Åland och att senare flytta tillbaka till Åland, efter att ha kontrollerat för de övriga faktorerna.

Resultatet från det här avsnittet har visat att en majoritet av de som valt att återvända till Åland gör det efter att ha bott utanför Åland i ett till två år. Dessutom har vi sett att födelseort och ålder vid flytten från Åland verkar vara de faktorer som har störst betydelse för om man senare flyttat tillbaka till Åland, där det är troligare att personer födda på Åland som flyttar när de är 18 till 24 år gamla senare väljer att återvända till Åland.

4. Resultat från enkätundersökningen

I det här avsnittet presenterar vi resultatet från enkätundersökningen som besvarades av 196 personer i åldern 18 till 70 år, som flyttade från Åland under 2022 och 2023.

4.1 Vem besvarade enkäten?

Vi kommer först att beskriva studiedeltagarnas kön, ålder, födelseland och botid på Åland i relation till samtliga personer som flyttade från Åland under 2022 och 2023, för att därefter ytterligare se närmare på studiedeltagarnas utbildning och sysselsättning.

För att undersöka hur representativa de som valde att besvara enkäten var jämförde vi dem med samtliga personer som flyttade från Åland under 2022 och 2023 avseende vissa bakgrundsvariabler (*Tabell 2*). Notera att vissa skillnader kan finnas då urvalet med personer som vi skickade enkäten till baserades på uppgifter från MDB och bestod endast av personer med känd adress utomlands (personer med ofullständig adress eller hemlig adress fanns alltså inte med). Jämförelsegruppen med samtliga personer som flyttat baseras i stället på befolkningsregistret över Åland.

Tabell 2. Deskriptiv information om studiedeltagare jämfört med Ålands befolkning

	Studiedeltagare (n=193)	Samtliga som flyttade från Åland 2022* (n=612)	Samtliga som flyttade från Åland 2023* (n=503)
Kön			
Kvinna	108 (55 %)	278 (45 %)	253 (50 %)
Man	87 (45 %)	334 (55 %)	250 (50 %)
Ålder			
18–24 år	49 (25 %)	200 (33 %)	219 (44 %)
25–44 år	96 (49 %)	297 (49 %)	187 (37 %)
45–59 år	32 (16 %)	81 (13 %)	64 (13 %)
60 år eller äldre	19 (10 %)	34 (6 %)	33 (7 %)
Födelseland			
Åland	85 (43 %)	222 (37 %)	206 (42 %)
Övriga Finland	65 (33 %)	137 (23 %)	122 (25 %)
Sverige	27 (14 %)	111 (18 %)	67 (14 %)
Övriga världen	19 (10 %)	139 (23 %)	97 (20 %)
Botid på Åland innan flytten			
Mindre än 2 år	21 (11 %)	62 (10 %)	62 (12 %)
2–5 år	46 (24 %)	132 (22 %)	86 (17 %)
6–10 år	17 (9 %)	58 (10 %)	42 (8 %)
Mer än 10 år	112 (57 %)	360 (59 %)	313 (62 %)

* Identifierade på samma sätt som i Avsnitt 3. Statistisk kartläggning.

Över lag var studiedeltagarna representativa för de personer som flyttat från Åland under 2022 eller 2023 i samma åldersintervall. Könsfördelningen var jämn både bland svarande och de som flyttade från Åland 2022 och 2023. Det var en något lägre andel 18 till 24 år gamla som besvarade enkäten jämfört med samtliga som flyttade från Åland, speciellt jämfört med de som flyttade 2023. Andelen som var 60 år eller äldre var i stället något högre bland svarande jämfört med samtliga som flyttat från Åland.

Vidare ser vi att en något högre andel av de som besvarade enkäten var födda i Finland (33 %) jämfört med samtliga som flyttade från Åland 2022 (23 %) och 2023 (25 %). Däremot var andelen personer födda utanför Åland, Finland eller Sverige lägre bland svarande (10 %), jämfört med samtliga som flyttat från Åland 2022 (23%) eller 2023 (20%).

Bland studiedeltagarna hade elva procent bott på Åland i mindre än två år innan de flyttade, medan 24 procent hade bott på Åland i två till fem år, 9 procent hade bott på

Åland i sex till tio år och en majoritet (57 %) hade bott på Åland i mer än tio år innan de flyttade. Fördelningen var snarlik bland samtliga som flyttade från Åland under 2022 och 2023.

I enkäten frågade vi både efter studiedeltagarnas modersmål samt vilka språk de talar flytande (på en tillräcklig nivå för att kunna använda språket i jobbsammanhang). Totalt uppgav en klar majoritet av de svarande (92 %) att de antingen har svenska som modersmål, eller talar svenska tillräckligt bra för att klara sig i arbetsrelaterade sammanhang.

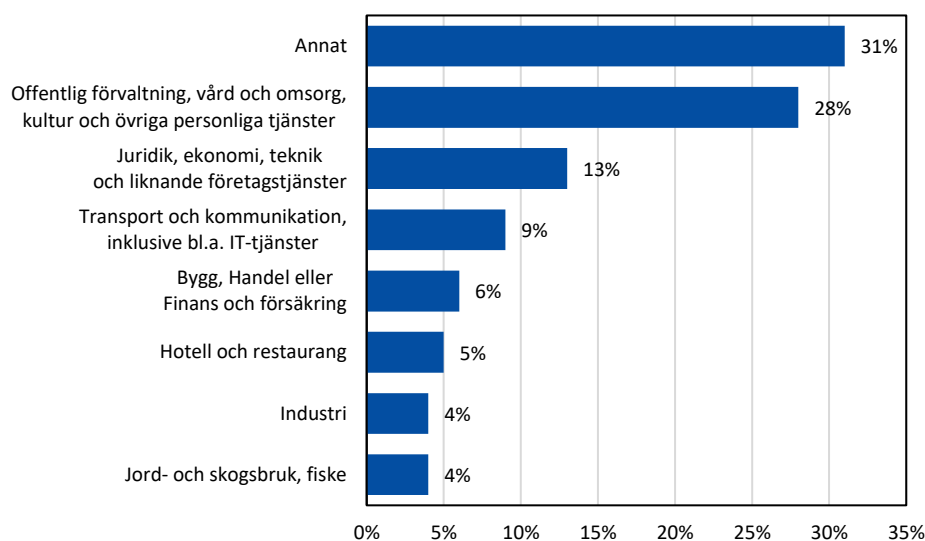
I *Tabell 3* ser vi närmare på studiedeltagarnas utbildningsnivå och sysselsättning. En majoritet (56 %) av de svarande har en högskoleutbildning. Vidare var 60 procent anställda eller egenföretagare när de bodde på Åland, medan en tredjedel (33 %) var studerande och endast 8 procent var pensionärer, föräldralediga, tjänstlediga eller arbetssökande. Studiedeltagarnas sysselsättning idag ser snarlik ut.

Tabell 3. Studiedeltagarnas utbildningsnivå och sysselsättning

	Studiedeltagare, antal (%)
Utbildning	
Grundskola/yrkesskola/gymnasium	87 (44 %)
Universitet/högskola	109 (56 %)
Sysselsättning på Åland innan flytt	
Anställd/egen företagare	116 (60 %)
Studerande	64 (33 %)
Pensionär/arbetssökande/föräldraledig/tjänstledig/annat	15 (8 %)
Sysselsättning idag	
Anställd/egen företagare	114 (58 %)
Studerande	59 (30 %)
Pensionär/arbetssökande/föräldraledig/tjänstledig/annat	23 (12 %)

Figur 12 visar inom vilken bransch studiedeltagarna arbetade eller studerade vid tidpunkten för deltagandet. De vanligaste branscherna var *Offentlig förvaltning, vård och omsorg, kultur och övriga personliga tjänster, Juridik, ekonomi, teknik och liknande företagstjänster* samt *Transport och kommunikation, inklusive bl.a. IT-tjänster*.

Figur 12. Inom vilken bransch arbetar/studerar du?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

I gruppen som svarade "annat" nämns en variation med olika området (bland annat humaniora, djursjukvård, sjöfart, konsult, filosofi) och en majoritet (77 %) av de som svarade "annat" var studerande vid tidpunkten för deltagandet.

4.2 Viktigaste flyttorsaken

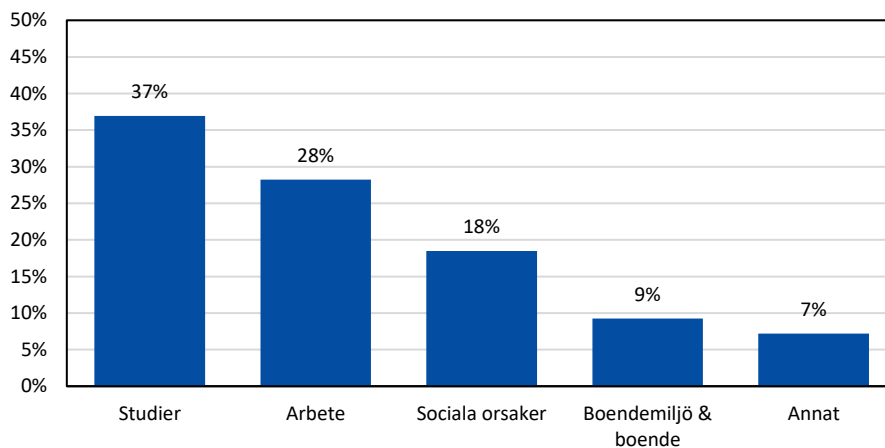
Den enskilt viktigaste flyttorsaken mättes genom att studiedeltagarna fick besvara två öppna frågor om orsaken till flytten, vilka därefter kategoriserades till fem olika orsaker enligt tabellen nedan (se *Bilaga 3. Kvalitetsbilaga* för en mer detaljerad beskrivning av kategoriseringen).

Tabell 4. Kategorisering av den enskilt viktigaste flyttorsaken

Kategori	Stödord
Studier	Studier/utbildning, skola, universitetsutbildning, högskolestudier, partners studier
Arbete	Arbete/jobb, arbetslöshet, karriär, mer jobbmöjligheter, mobbning på arbetsplats, heltidsarbete, lön, arbetsmiljö, partners arbete, ledarskap
Sociala orsaker	Närhet till familj/vänner, hushållsbildning (t.ex. flytta ihop med partner), kärlek, ensamhet, ändrad livssituation (t.ex. pensionär, utflyttade barn), flytta hem
Boendemiljö & boende	Bristande transportförbindelser, Ålands självstyrelse, miljöombyte, nöjesutbud, serviceutbud, levnadskostnader, omvärldsläget, utbud av bostäder
Annat	Övriga anledningar.

Som visas i *Figur 13* uppgav nästan 40 procent av de svarande studier som den huvudsakliga orsaken till flytten, följt av arbete med nästan 30 procent. Därefter nämndes sociala nätverk av nästan en femtedel av studiedeltagarna och knappt tio procent uppgav boendemiljö och boendet eller annan anledning.

Figur 13. Den enskilt viktigaste flyttorsaken

Not: Observera att skalan slutar vid 50 %.

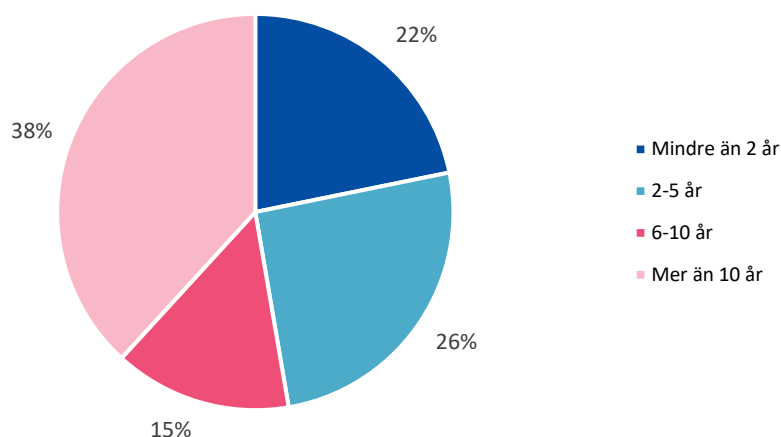
Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Då vi ser närmare på vad som utmärker personerna inom respektive kategori kan vi se att medelålder för de som flyttade på grund av studier var 25 år vid tidpunkten för flytten, 83 procent var födda på Åland och 92 procent hade bott på Åland i mer än tio år, 60 procent studerade då de bodde på Åland och 75 procent av dem studerade vid tidpunkten för rapportering i den här studien.

De som framför allt flyttade på grund av arbete har en högre medelålder, 40 år, endast 29 procent är födda på Åland och en klar majoritet var förvärvsarbetande både då de

bodde på Åland (80 %) och vid tidpunkten för rapportering i den här undersökningen (91 %). Vidare kan vi se att det fanns en större spridning i hur länge de som flyttade på grund av arbete hade bott på Åland innan flytten, se figuren nedan.

Figur 14. Boendetid på Åland innan flytten bland personer som flyttade på grund av arbete

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

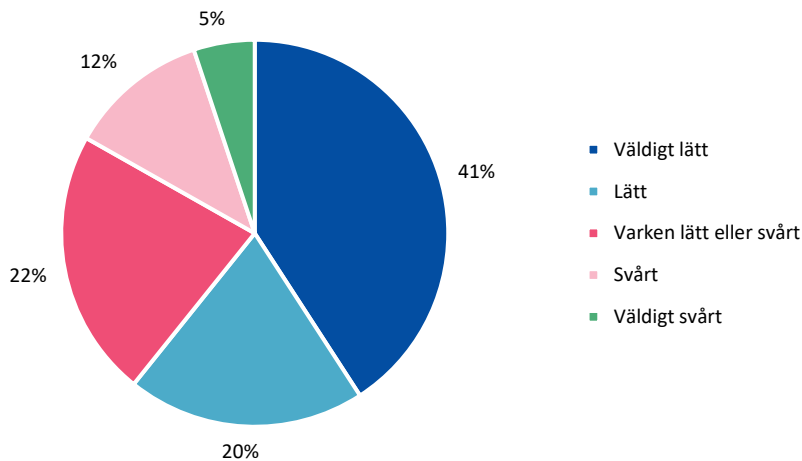
Medelåldern var ännu något högre bland de som flyttade av sociala orsaker, 43 år. En majoritet av dessa var födda i övriga Finland (64 %), förvärvsarbetade både innan flytten från Åland (78 %) och vid tidpunkten för undersökningen (81 %). I linje med de som flyttade från Åland av arbetsrelaterade orsaker hade en majoritet av de som i huvudsak flyttade av sociala orsaker bott på Åland en längre tid innan flytten (39 % hade bott på Åland mer än 10 år och 19 % hade bott i 6–10 år), medan nästan en tredjedel hade bott på Åland i två till fem år och drygt 10 procent hade bott på Åland i mindre än två år innan de flyttade.

De som flyttade på grund av boendemiljö och boendet, eller av andra anledningar, var för få (18 och 14 personer respektive) för att kunna undersöka deras fördelning närmare på bakgrundsvariabler.

Lätt eller svårt beslut att flytta från Åland

Studiedeltagarna fick även bedöma om de tyckte det var ett lätt eller svårt beslut att flytta (se *Figur 15*). Där kan vi se att en majoritet på 61 procent tyckte det var ett lätt eller mycket lätt beslut, drygt en femtedel tyckte beslutet var varken lätt eller svårt, medan 17 % tyckte att det var ett svårt eller väldigt svårt beslut.

Av de som tyckte att det var ett svårt eller väldigt svårt beslut att flytta uppgav 39 procent att de i huvudsak flyttade på grund av sociala orsaker, knappt en tredjedel för arbete och 15 procent för studier. Då vi i stället ser till de som tyckte det var ett lätt eller väldigt lätt beslut flyttade nästan hälften på grund av studier, en fjärdedel på grund av arbetet och 15 procent på grund av sociala orsaker.

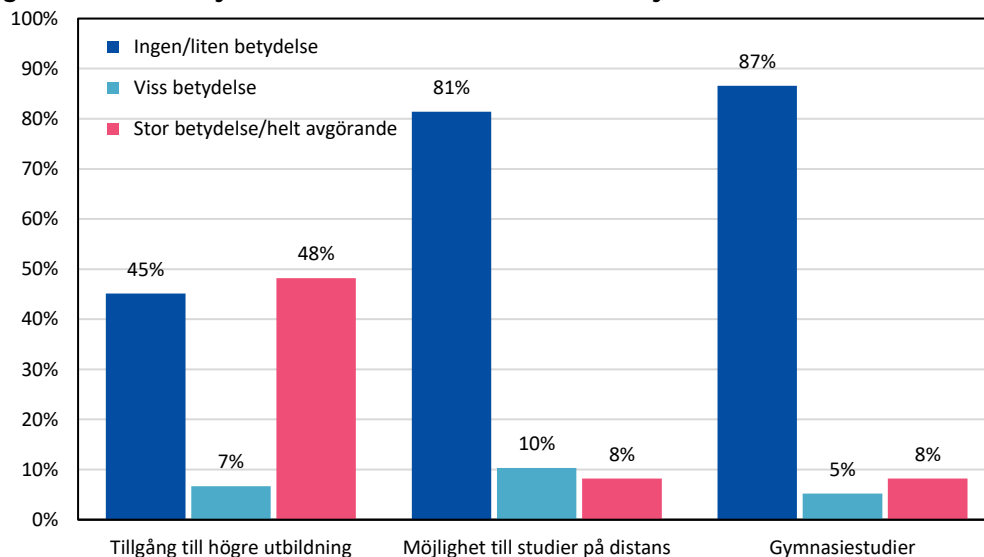
Figur 15. Tyckte du att det var ett lätt eller svårt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Vi har nu sett att arbete, studier och sociala relationer är vanliga orsaker till flytten. I kommande avsnitt kommer vi att titta närmare på hur stor betydelse specifika faktorer, exempelvis inom arbete eller studier, hade för beslutet att flytta.

4.3 Studierelaterade faktorer

När det gällde studierelaterade faktorer var tillgång till högre utbildning det som störst andel (48 %) svarat att det var helt avgörande eller av stor betydelse för beslutet att flytta (Figur 16). Samtidigt uppgav 45 procent av de svarande att just tillgång till utbildning hade ingen eller liten betydelse för deras beslut.

Figur 16. Hur stor betydelse hade studier för ditt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Då vi tittar specifikt bland de som uppgav studier som den enskilt viktigaste orsaken blir bilden ännu tydligare då hela 94 procent av dem uppger att tillgång till högre utbildning hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta. Även andelen som uppgav att gymnasie studier var avgörande för flytten var något högre i

denna grupp, 14 procent, medan möjlighet till distansstudier följde samma mönster som då vi tittade på samtliga svarande.

Studiedeltagare som uppgav att minst en av de studierelaterade faktorerna var av stor betydelse eller helt avgörande för deras beslut att flytta fick även möjlighet att utveckla sina svar genom en öppen fråga: "vill du berätta mer om på vilket sätt studier var avgörande för ditt beslut?" Svaren kategoriserades enligt olika teman³ och totalt var det nästan 70 personer som bidrog med sina reflektioner kring hur studierelaterade faktorer påverkat deras beslut att flytta. Dessa orsaker kan anses vara behovsrelaterade som i sin tur minskar Ålands attraktionskraft bland unga.

En klar majoritet, omkring 60 procent, av dessa svar handlade om att den utbildning de ville gå helt enkelt inte finns på Åland. Exempelvis: *"flyttade enbart för studiernas skull. Hade jag inte börjat studera så hade jag stannat kvar på Åland."* och *"Den mest avgörande faktorn är att motsvarande studieinriktning inte finns på Åland."* Några personer betonade också bristen av utbildning på mastersnivå på Åland:

"Enda möjligheten att skaffa sig utbildning på mastersnivå är att flytta från Åland. Självt pendlade jag till Uppsala och Stockholm, men på mastersnivån, då studierna kräver närvaro nästan varje dag, blir det ohållbart att pendla."

Vissa kommentarer handlade om individuella krav och prioriteringar. Omkring tio personer nämnde att de hade ett behov att komma bort från Åland och se något annat, eller att tanken på ett mer aktivt studieliv lockade. Exempelvis: *"mitt studieval fanns ej tillgängligt på Åland, men jag hade flyttat även om det fanns. Det är bra att studera utanför Åland."* och *"jag ville studera vidare efter gymnasiet och ville studera ett naturvetenskapligt program på ett bra universitet med rikligt studentliv."*

Ytterligare omkring tio personer procent sökte sig bort för att få ett större utbud av olika utbildningar, för att få ett internationellt sammanhang eller för att de specifikt ville studera på ett universitet eller på en specifik högskola/universitet. *"Mer möjligheter att få den utbildning man vill"* och *"Större utbud, flera internationella utbildningar på andra språk, andra perspektiv och metoder som kompletterar mina tidigare studier."* *"Det finns inget universitet på Åland, därav söker man sig utanför Åland för universitetsutbildning."*

Dessutom nämnde en handfull personer att de alternativ som erbjöds på Högskolan på Åland (HÅ) inte upplevdes som tillräckligt attraktiva, till exempel genom att HÅ inte erbjöd tillräcklig flexibilitet gällande distans eller hybridstudier, eller att utbildningarna på HÅ upplevdes som omoderna.

"Har gått på Högskolan på Åland, den är nog helt bra. Tyvärr är det så att de linjer de har skapar ett överflöd av resurser inom ett visst område. Så en examen där skapar egentligen inget karriärlyft då marknaden kanske behöver 3-5 personer per år och skolan producerar 15 per år. De linjer inom sjöfart har en annan förutsättning nog men andra linjer skapar ingen förändrad livssituation då möjligheten till arbete inom den erhållna utbildningen är marginell."

Även bristen på distansstudier utanför Åland nämndes av en handfull personer som en bidragande anledning till beslutet att flytta, exempelvis: *"närvarostudier kräver flytt från Åland. Att åka båt flera gånger i veckan är inte hållbart."*

³ Notera att vissa svar kategoriserades i flera teman samtidigt.

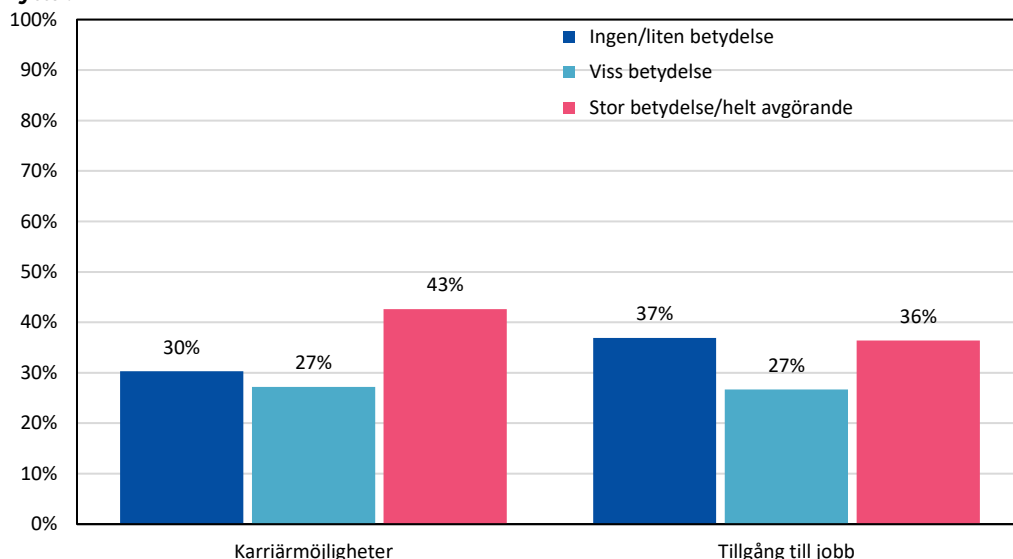
4.4 Arbetsrelaterade faktorer

I det här stycket kommer vi att gå igenom hur stor betydelse flera olika typer av arbetsrelaterade faktorer hade för beslutet att flytta från Åland. Vi kommer först att redovisa resultatet för karriärmöjligheter och tillgång till jobb, för att därefter se närmare på betydelsen av bland annat lönenivå, arbetskultur, ledarskap och andra arbetsrelaterade faktorer.

Karriärmöjligheter och tillgång till jobb

De två arbetsrelaterade faktorer som hade störst påverkan för beslutet att flytta var karriärmöjligheter och tillgång till jobb, där 42 respektive 36 procent uppgav att det hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta (Figur 17). Endast omkring en tredjedel svarade att dessa två faktorer hade ingen eller liten betydelse för deras beslut att flytta.

Figur 17. Hur stor betydelse hade karriärmöjligheter och tillgång till jobb för ditt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Bland de personer som flyttade på grund av arbetet (se avsnitt 4.2 Viktigaste flyktorsaken) var andelen som menade att karriärmöjligheter och tillgång till jobb var av stor betydelse eller helt avgörande för beslutet att flytta från Åland betydligt högre, 71 procent respektive 86 procent.

Precis som för de studierelaterade faktorerna fick de studiedeltagare som svarat att minst en av de arbetsrelaterade faktorerna haft stor betydelse eller varit helt avgörande för beslutet att flytta från Åland utveckla sina svar kring hur dessa faktorer påverkade beslutet. Totalt var det mer än 60 personer som i fritext utvecklade sina resonemang.

Två tredjedelar av svaren handlade om att man upplever att både utbudet av arbeten och karriärmöjligheterna är begränsade på Åland, samtidigt som närregionerna erbjuder fler möjligheter. Dessa behovsrelaterade orsaker till att flytta är även benägna att minska Ålands attraktionskraft enligt teorierna om migration (se avsnitt 5.1). Det framkom bland annat att de svarande inte upplevde att det finns arbete inom deras bransch, på specialistnivå eller som motsvarar deras utbildning, till exempel: "arbetet är av en typ som inte finns på Åland".

Detta är förstås branschspecifikt, då vi även fick svaret *"Det fanns gott om arbeten att söka för mig som har en utbildning inom barnpedagogik."* Jobb inom vissa branscher finns det gott om på Åland. Samtidigt upplevde andra att även inom branscher där det finns arbeten, är karriärmöjligheterna begränsade. På grund av samhällets storlek finns det få jobbomgångar inom samma profession, vilket även gör det svårt att till exempel byta arbetsplats. Närregionen som kan erbjuda en större arbetsmarknad med fler karriärmöjligheter upplevdes därför som mer attraktiv.

"Den åländska arbetsmarknaden är svår då yrkeskåren är väldigt liten och möjligheterna till karriärutveckling är liten."

"Jag kände att jag ville byta arbetsplats och jag upplevde att jobbomgångarna inom min bransch var små på Åland."

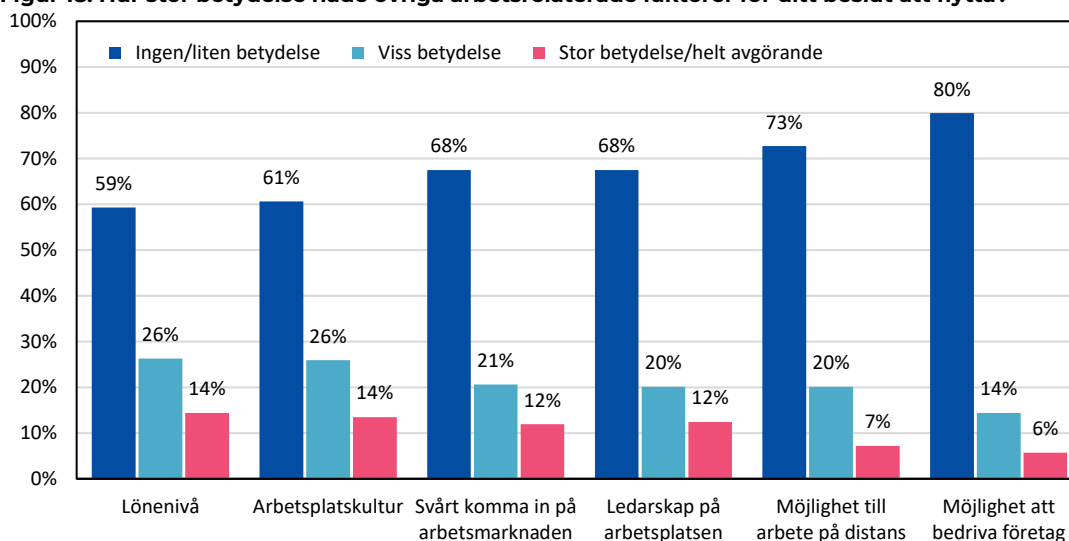
"Jag är utbildad inom en bransch som inte erbjuder många jobb på Åland. Därför finns det större karriärmöjligheter för mig i fasta Finland."

Även krav- och preferensrelaterade orsaker till att flytta från Åland nämndes av de svarande. Möjligheten att vidareutvecklas inom sitt yrke upplevdes i kommentarer som svårt på Åland: *"Möjligheten att lära sig mera specialiserad kompetens inom område som inte fanns på Åland."* Andra studiedeltagare sökte sig bort från Åland på grund av en uttalad önskan om att arbeta för större, gärna internationella, företag, exempelvis: *"Arbete hos internationellt väletablerat företag är mer utvecklande, intressant, givande och har bredare möjligheter än att jobba för ett lokalt företag i min bransch."*

Lönenivå, arbetskultur, komma in på arbetsmarknaden, ledarskap, distansarbete och bedriva företag

Även andra arbetsrelaterade faktorer hade betydelse för beslutet att flytta. Som *Figur 18* visar uppgav omkring 12 till 14 procent av de svarande att lönenivå, arbetsplatskultur, svårighet att komma in på arbetsmarknaden samt ledarskapet på arbetsplatsen hade stor betydelse för eller var helt avgörande för beslutet att flytta. Dock var det fortfarande omkring 30 till 40 procent av studiedeltagarna som menade att dessa faktorer hade åtminstone någon betydelse (viss betydelse eller stor betydelse/helt avgörande) för beslutet att flytta.

Figur 18. Hur stor betydelse hade övriga arbetsrelaterade faktorer för ditt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Om vi tittar specifikt på de som flyttade på grund av arbetet ser vi att även bland dessa var det en hög andel som menade att dessa faktorer hade stor betydelse eller var helt avgörande för flyttbeslutet. Omkring 20–30 procent av de som flyttade på grund av arbetet svarade att lönenivå, arbetsplatskultur, svårt komma in på arbetsplatsen och ledarskap hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta.

Vissa krav och preferenser lyftes fram av de svarande. I fritextsvaren fick vi exempel på hur ledarskap, arbetsplatskultur och även upplevd korruption på arbetsplatsen påverkat beslutet att flytta, vilket lyftes upp av en grupp svarande (fler än tio personer). När det gällde dåligt ledarskap nämns bland annat att man inte fick någon uppskattning, att ledningen var "visionslös" och trakasserier under lång tid, samt att dessa faktorer gjorde att man letade efter arbete på annan plats, eller till och med tackade nej till jobberbjudanden på Åland.

Mer specifikt beskrevs arbetsplatsen som *"vilda västern"*, *"arbetskulturen var mer hierarkisk och arbetsklimatet kändes lite uppgivet"*, *"jag tycker att det åländska ledarskapet och kulturen i många företag är gammalmodigt och för fyrkantigt"* och *"jag hade ingen arbetsglädje på mitt arbete. Dessutom hade jag inte många vänner och kultur var annorlunda. Jag kändes inte välkommen."*

Relaterat till detta beskriver även en handfull personer hur de upplevde att korruption förekommer på åländska arbetsplatser, där släktskap väger tyngre än erfarenhet och utbildning. Till exempel:

"Grov korruptionen på arbetsplatsen. Svagt ledarskap och låg kunskapsnivå. På Åland kan man bli chef och ha personalansvar utan att ha gått en utbildning. [...] Det enda som krävs är rätta kontakter och inställsamhet till falskspel gentemot arbetskolligor"

"Svågertpolitik. Endast infödda, släktingar och vänner får de bättre tjänsterna trots att andra kan ha både högre utbildning och mer erfarenhet"

Samtidigt är det viktigt att komma ihåg att endast de som angett att minst en av de arbetsrelaterade faktorerna varit av stor betydelse/helt avgörande för sitt beslut att flytta var de som fick beskriva hur det påverkade beslutet i fritext. Därmed blir det naturligt så att en majoritet av kommentarerna är negativt laddade, medan bilden bland samtliga studiedeltagare troligtvis är mer nyanserad än det framstår här. Detta synliggörs av att det också förekom enstaka positiva beskrivningar, där arbetsmiljön beskrevs som god, med ledare som var rättvisa och hade ett förtroende för medarbetarna.

Även löneläget diskuterades av en handfull personer. Lönenivån på Åland upplevdes låg, speciellt jämfört med närregionen och i relation till arbetsvillkor. Exempelvis: *"lönenivån motsvarades inte krav och arbetstid, varav en del var obetald"* och *"underbetalt inom sjukvården, bättre lön i Sverige, bättre arbetsvillkor, mer frihet"*.

Även behovsrelaterade orsaker som minskar Ålands attraktionskraft lyftes fram av de svarande. Några personer (färre än fem) nämnde även svårigheter förknippade med att driva företag på Åland som orsak till att de flyttade. I svaren betonas de hinder skattegränsen och förlusten av båttrafik på linjen Kapellskär-Mariehamn utgör.

"Att driva ett företag [...] är idag i det närmaste en omöjlighet ifall företaget agerar utanför Ålands gränser. Kommunikationerna så som postgång är abnormt långsamma. Att skicka ett brev från Åland till Åbo kan ta en vecka. Skattegränsen omöjliggör skickande av varor och paket inom EU på ett sätt som skulle möjliggöra att agera inom den givna nivån av konkurrens."

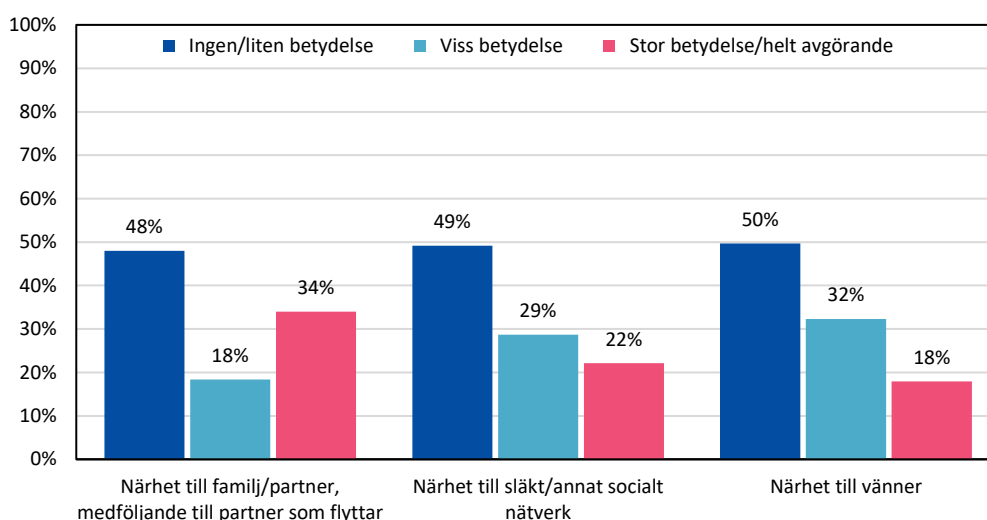
Slutligen handlade ett par av kommentarerna om svårigheter att komma in på arbetsmarknaden. En faktor som lyftes fram var svårighet att hitta annat arbete än säsongarbete.

De svar som redovisats här är som sagt från personer som sagt att arbetsrelaterade faktorer var avgörande för deras flyttbeslut. Det innebär att det inte är en bild som går att generalisera till samtliga studiedeltagare och även bland personer som flyttat på grund av arbetet finns det avvikande åsikter där man har olika upplevelser.

4.5 Sociala nätverk

Även det sociala nätverket hade en stor betydelse för en relativt hög andel av de svarande (Figur 19).

Figur 19. Hur stor betydelse hade det sociala nätverket för ditt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Drygt en tredjedel av studiedeltagarna uppgav att närhet till familj eller partner, eller att vara medföljande till en partner som flyttar, var avgörande för beslutet att flytta. På motsvarande sätt menade 22 procent, respektive 17 procent, att närhet till släkt eller annat socialt nätverk, respektive närhet till vänner, hade stor betydelse för flytten.

För omkring hälften av studiedeltagarna hade det sociala nätverket ingen eller liten betydelse för beslutet att flytta.

Av de som uppgett att minst en av de tre faktorerna inom socialt nätverk hade stor betydelse för beslutet att flytta bidrog omkring 50 personer med mer detaljerade svar i fritext kring hur det sociala nätverket påverkat beslutet. Sociala nätverk kan anses vara behovsrelaterade orsaker till att flytta trots att det i kommentarerna även finns synpunkter som lyfter fram krav och prioriteringar vad gäller kvaliteten av sociala nätverk och sammanhang.

Ett tydligt mönster uppkom i svaren, där det vanligaste svaret (omkring 15 personer) var att det var svårt att skapa nya relationer och bilda ett socialt nätverk på Åland för personer som inte är födda på Åland. Till exempel:

"[...] Som icke ålänning kändes det ibland som man vart lite utomstående, fast största delen på Åland är öppna och trevliga."

"Många personer på Åland är rasistiska och det är jättesvårt att skaffa vänner."

"Åland är isolerat och välkomnar inte inflyttande därför behöver man flytta för att undvika mental ohälsa"

"Det är väldigt svårt att komma in i sociala sammanhang då man inte är infödd ålänning. Det har tydligen stor betydelse vem man är släkt med och vilken kommun man kommer ifrån. Vi kände oss inte välkomna någonstans"

"[...]På Åland har jag familj och nära vänner men miljön på Åland är för konservativ och småskalig. [...]"

Det var även vanligt att man flyttade på grund av sin partner, där omkring tio personer lyfte fram att de flyttade exempelvis på grund av att partnern fått arbete på annan ort eller för att man ville flytta ihop med en partner som bodde utanför Åland. I vissa fall var det även tydligt att det var på grund av att partnern ville flytta från Åland, eller för att partnern inte ville flytta till Åland. Till exempel:

"Hitta ny partner som jag blev sambo med."

"Kompromiss med partner att hitta en ort att bo på nära bådas hemorter."

"Jag hade inte flyttat ifall min man inte hade velat flytta."

"Min flickvän har svårt att få jobb på Åland [...], därav bor jag med henne utomlands."

Vidare flyttade omkring tio personer från Åland för att de ville flytta närmare sin familj eller flytta tillbaka hem. Till exempel: *"Efter min pensionering var det viktigt för mig att flytta tillbaka till min födelsestad till släkt och vänner."* och *"Då vi båda har största delen av vår släkt i Sverige blev vi väldigt avskärmade under pandemin och efter det blev känslan av hemlängtan till familjen större"*

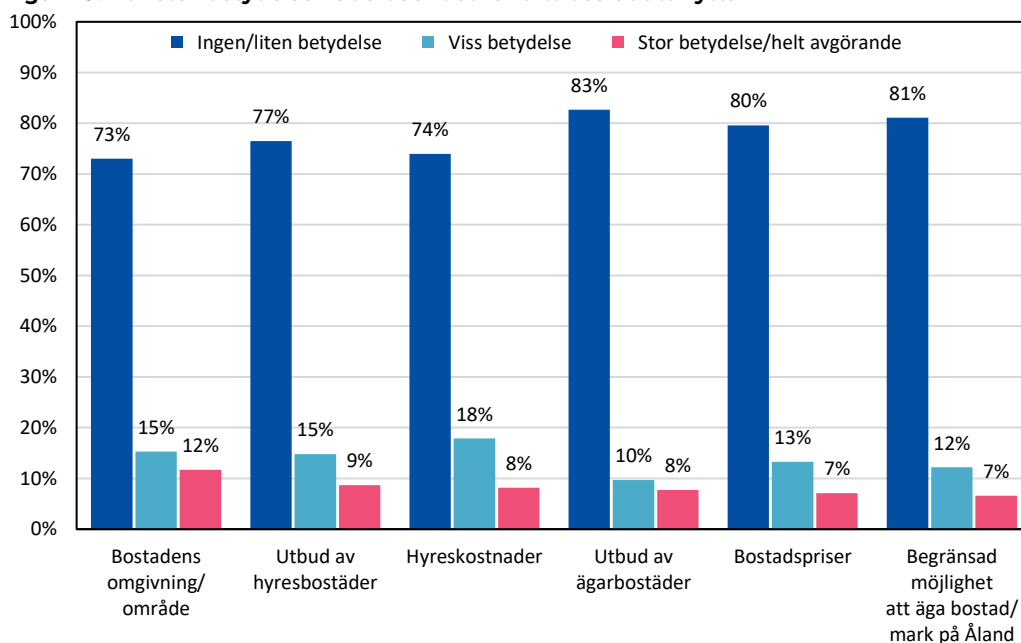
Att det sociala nätverket är viktigt visade sig också i att omkring fem personer menade att det gjorde det svårare att flytta från Åland. Till exempel: *"Det sociala nätverket på Åland gjorde ju det svårt att flytta FRÅN Åland"* samt *"Det sociala nätverket påverkade beslutet i den bemärkelsen att vi länge tvekade om vi var beredda att flytta långt bort från släkt och vänner."*

Samtidigt som det också framkom att en bidragande orsak till flytten kan vara att ens vänner flyttar från Åland: *"[...] Att vänner och umgängeskrets befinner sig utomlands blir en naturlig bidragande faktor till att man vill flytta."*

Slutligen var det några personer (färre än fem) som framhöll att bristfälliga eller dyra trafikförbindelser till omvärlden gjorde det svårt att hälsa på släkt och vänner i den utsträckning man önskade, vilket därmed bidrog till beslutet att flytta. Exempelvis *"Det krävde antingen en längre tid eller mycket pengar för att kunna hälsa på familjen, och de påverkades av detta negativt"*.

4.6 Boende

Boendets betydelse för beslutet att flytta visas i *Figur 20*. Över lag var det mindre andel av de svarande som menade att boenderelaterade faktorer var avgörande för beslutet att flytta, jämfört med exempelvis studier, arbete och det sociala nätverket.

Figur 20. Hur stor betydelse hade boendet för ditt beslut att flytta

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

I kommentarerna nedan förekommer boende främst som ett krav eller en prioritering som bidrar till att personen valt att flytta från Åland. Andelen svarande som uppgett att boenderelaterade faktorer varit av stor betydelse eller helt avgörande varierade mellan sex procent och elva procent.

Den faktor som hade störst betydelse för beslutet att flytta var bostadens omgivning eller område, som elva procent av de svarande uppgett hade stor betydelse för beslutet, följt av utbud av hyresbostäder och ägarbostäder.

Knappt 20 personer bidrog med ett utökat resonemang kring hur boendet påverkat beslutet att flytta. Omkring fem personer lyfte fram att det var dyrt med boendet på Åland, till exempel:

"Efter studierna köpte jag hus på fasta landet för mycket billigare än Åländska priser."

"Hyran börjar bli i sin pris klass som Helsingfors och hus som ser förfallen ut så skall man köpa för 100 000€ eller mer."

"Hyra lägenhet i Mariehamn är dyrt i jämförelse med att hyra i en större stad i Sverige. Om man inte vill bo på landet gör det mer värt för en person med mindre pengar att flytta från Åland."

Ytterligare en handfull personer uppgav att det tyckte att det var svårt att få tag i en hyresbostad och att utbudet med just hyresbostäder var dåligt medan omkring fem personer kände sig begränsade av den åländska hembygdsrätten, vilket bidragit till deras beslut att flytta. Att ha tillgång till boende är naturligtvis ett viktigt behov som starkt kan minska Ålands attraktionskraft. Exempelvis:

"Avsaknaden av möjligheten att skaffa ett "eget ställe" gjorde det mycket lättare att flytta bort. "

"Jag vill bo och äga ett hus vilket är begränsat på Åland. Efter studierna köpte jag hus på fasta landet för mycket billigare än Åländska priser"

"Med möjlighet att köpa fastighet på landet skulle hela familjen ha övervägt att flytta till Åland."

I relation till detta kom det även fram att "om man hyr en bostad på Åland så är man andra klassens medborgare. Allt handlar om att äga."

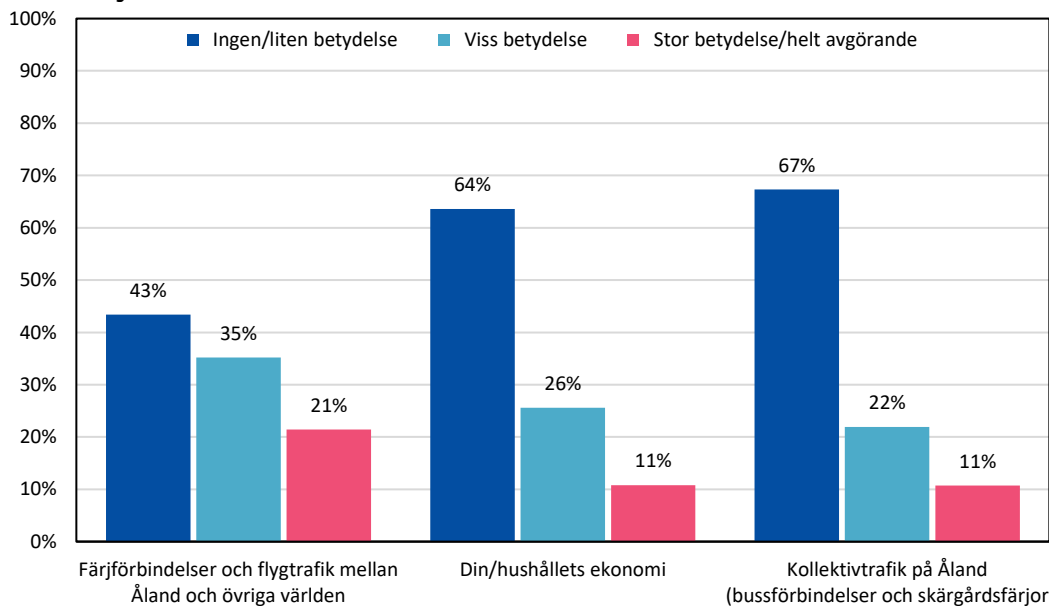
Slutligen lyfte ett par personer att de helt enkelt föredrar att bo i en storstadsmiljö.

4.7 Ekonomi, kollektivtrafik och trafikförbindelser

Studiedeltagarna hade även möjlighet att uppge i hur stor utsträckning ekonomi, kollektivtrafik och trafikförbindelser påverkat beslutet att flytta från Åland (Figur 21).

Som visas i figuren står trafikförbindelser mellan Åland och övriga världen ut – en majoritet av de svarande menade att detta hade åtminstone någon viss betydelse för beslutet att flytta. Vidare menade en femtedel av studiedeltagarna att detta hade en stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta. Omkring en tiondel av studiedeltagarna uppgav att hushållets ekonomi och kollektivtrafiken på Åland hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta.

Figur 21. Hur stor betydelse hade ekonomi, kollektivtrafik och trafikförbindelser för ditt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Av de studiedeltagare som hade svarat att minst en av de tre faktorerna ovan varit avgörande för beslutet att flytta bidrog drygt 30 personer med en utförligare förklaring i fritext kring hur det påverkade flyttbeslutet. I synnerhet förbindelserna mellan Åland och övriga världen samt den ekonomiska situationen är viktiga, behovsrelaterade orsaker till att flytta från Åland. Ur synpunkt av Ålands attraktionskraft är dessa centrala faktorer att uppmärksamma även om vi naturligtvis kan i vissa kommentarer tolka individuella krav och prioriteringar.

De allra flesta kommentarerna handlade om trafikförbindelserna mellan Åland och övriga världen, där omkring 15 personer lyfte fram att trafikförbindelserna var

bristfälliga, omkring en handfull personer menade att de tillgängliga transportmöjligheterna tar för lång tid och ytterligare några personer beskrev specifikt hur dessa faktorer gjorde att de inte kunde pendla till/från Åland:

"Eftersom jag har intresset att resa så blir det en självklar bonus att bo 30 minuter från en internationell flygplats."

"Livet blev besvärligt då snabba förbindelser till fastlandet var så begränsade. Dåligt med flyg till Helsingfors. Utomlandsresor blev också besvärliga då vi först skulle ta oss till Finland eller Sverige"

"Dyrt och jobbigt att ta sig till / från Åland. Speciellt med bil."

"Tiden är avgörande faktor."

"Vid bättre trafik till/från Åland hade kanske möjligheten att bo kvar och samtidigt studera på annan ort funnits."

Vidare var det knappt tio personer som menade att kostnaden förknippad med trafikförbindelser mellan Åland och resten av världen var så pass höga att det bidrog till deras flyttbeslut. Till exempel:

"När priserna på färjorna blir i klass med en halv södern resa så börjar det kännas olustigt. Då man åker ofta till fastlandet blir det stora summor. Att betala runt 200 euro gång och varannan månad så pratar vi över 1000 euro."

"En handfull rikemen tillsammans med politikerna dikterar Åland i skydd av självstyre och krångligt tullhandhavande. Det gör att priserna hålls på en hög nivå [med dyra biljettpriser] och med en taxfree som är dyrare än på land."

Även Ålands geografiska läge nämndes av omkring fem personer, där de lyfte fram att Åland är isolerat och att trafikförbindelserna är opålitliga på grund av vädret-

"Man är i princip isolerad på ön [...]"

"I min naiva värld så skulle detta med kommunikationer fungera, dvs. båtar skulle gå osv. Jag ändrade in uppfattning när jag bodde på ön. Jag var helt underkastad väderleken. Ibland gick det ju inte båtar p.g.a vädret. Jag tänkte inte på detta innan flytt utan var begeistrad över att flytta till en ö och börja ett nytt jobb."

Vidare var det fler än fem personer som beskrev hur hushållets ekonomi var en avgörande faktor för flytten. Det framkom att man upplevde att det var bättre betalt på andra orter, att svenska pensioner inte räckte långt på Åland med tanke på den svaga kronan, samt att levnadskostnaderna är dyra på Åland, speciellt efter inflationen. Till exempel *"utbudet [på andra orter] är större och priserna mera humana"* samt *"dyrt och dåligt utbud [på Åland] gör turismen bristande."*

Slutligen var det några personer som upplevde kollektivtrafiken på Åland som bristfällig och att detta påverkade deras beslut:

"[...] Åland har ingen kommunaltrafik knappt och den kostar nästan lika mycket som kommunaltrafik i Stockholm (där man kan ta sig mycket längre och mer tillgängligt)"

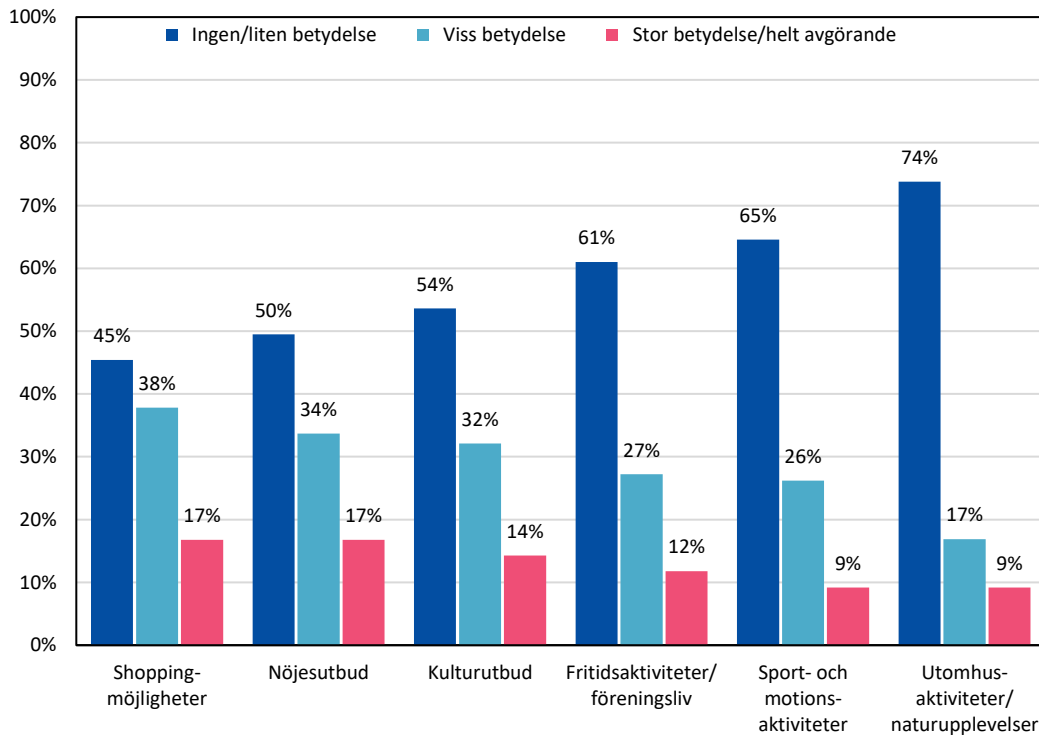
"Bodde på landet, och hade inte möjlighet att ta körkort. Dvs. jag kunde inte ta mig in till jobb på lätt sätt. Var inte flexibel nog för de jobb som fanns. "

Från de öppna svaren framstår alltså en bild där Åland upplevs som isolerat, med otillräckliga, dyra, tidskrävande och opålitliga trafikförbindelser till resten av världen, vilket även förhindrat en del personer att arbeta eller studera på distans. Samtidigt finns det som alltid avvikande uppfattningar: *"Skulle det inte varit så lätt att åka tillbaka till Åland som det är, skulle jag haft större svårigheter att flytta"*.

4.8 Fritidsaktiviteter, möjligheten till nöjen och shopping

Hur stor betydelse olika fritidsaktiviteter, nöjesutbud och shopping hade för studiedeltagarnas beslut att flytta från Åland visas i *Figur 22*. Omkring hälften av studiedeltagarna menade att shoppingmöjligheter, nöjesutbud och kulturutbudet hade viss betydelse, stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta. Andelen som upplevde att det hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet var omkring 15 procent.

Figur 22. Hur stor betydelse hade fritidsaktiviteter och möjlighet till nöjen och shopping för ditt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Vidare var det ungefär en tiondel av de svarande som uppgav att fritidsaktiviteter eller föreningsliv, sport- och motionsaktiviteter, samt utomhusaktiviteter eller naturupplevelser var av stor betydelse eller helt avgörande för flytten.

Bristfälliga möjligheter till fritid, nöjen och liknande kan anses vara flyttorsaker som avspeglar individuella krav och prioriteringar. Av de drygt 20 mer utförliga förklaringarna i fritext, bland de som angett att minst en av faktorerna ovan hade stor betydelse eller var avgörande för beslutet, lyftes ett bristfälligt utbud i någon utsträckning fram av drygt 60 procent. Både utbudet av fritidsaktiviteter, kultur, nöje och shopping lyftes fram:

"Åland har ett stort utbud av fritidsaktiviteter och kultur för sin storlek, men det finns ändå luckor, framför allt för mig som ung vuxen som vill testa på nya hobbyer med jämnåriga. Likaså med kulturutbud, även om vi har utbud av teater och

musikaler på Åland så bleknar utbudet i jämförelse med vad som finns tillgängligt på större orter utanför Åland. Jag har alltid varit intresserad av sport och kultur, och möjligheten att ta del av och prova på så mycket mer utanför Åland bidrog stort till att jag valde att flytta permanent utomlands även efter studierna var avklarade.”

”Det finns inte särskilt mycket att göra på Åland”

”Kulturutbudet här är starkt inriktat på kommersiella former, vilket inte riktigt överensstämmer med vad jag söker att betala för eller att delta i och uppträda. Trots att det finns goda möjligheter till stöd och bidrag för att göra egna projekt och evenemang, känns det mer lockande att bo på en plats där en bredare variation av konstnärliga uttryck och olika människor får utrymme att blomstra.”

Andra orter kan helt enkelt locka med ett bättre utbud som också upplevs som mer lättillgängligt och kan locka med nya erfarenheter:

”Har många aktiviteter inom 700 meter, Bio, simhall, bibliotek, sporthall, gym. Går ofta på stand- upp och teater. Kan göra saker mera spontant utan att behöva planera i förväg.”

”Betydligt större utbud och mer lättillgängliga fritidsaktiviteter utomlands. Efter en uppväxt på Åland så har man upplevt nöje/kulturutbudet och naturupplevelser som erbjuds. [...]”

Åland now has a fantastic culture house - which didn't exist when I was living full-time on the island so I'm speaking from a different perspective but I would say that more opportunities to enjoy theater, debates and meaningful movie screenings, simple art experiences and others is a thing I used to miss [...].

Vidare lyftes svårigheter med näthandeln upp och skattegränsen beskrevs som ett hinder av ett tiotal studiedeltagare, både i relation till shopping och i relation till att bedriva företag:

”Finns inget utbud knappt och beställer man något får man betala den förbannade extra moms.”

”Mer utbud i fastlandet än Åland. Bättre priser. Mindre krångligt att beställa hem varor.”

”Ålands momsgränser och tullregler gör det svårt att handla via nätet. Stora städer i Finland och Sverige har ett större utbud, där kan mycket provas och handlas på plats direkt. Postleveranser fungerar också bättre.”

”Tror det är klart för alla som bor på Åland att pga. skatteregler är det otroligt svårt att shoppa på Åland. Fysiska butiker är inte möjliga pga att det är ett litet ställe.”

”Access to business related purchases without waiting weeks for delivery, if it was even possible to arrange.”

Bristande veterinärvård lyftes av några personer (färre än fem), där framför allt avståndet till klinik i händelse av akutfall upplevdes som starkt begränsande.

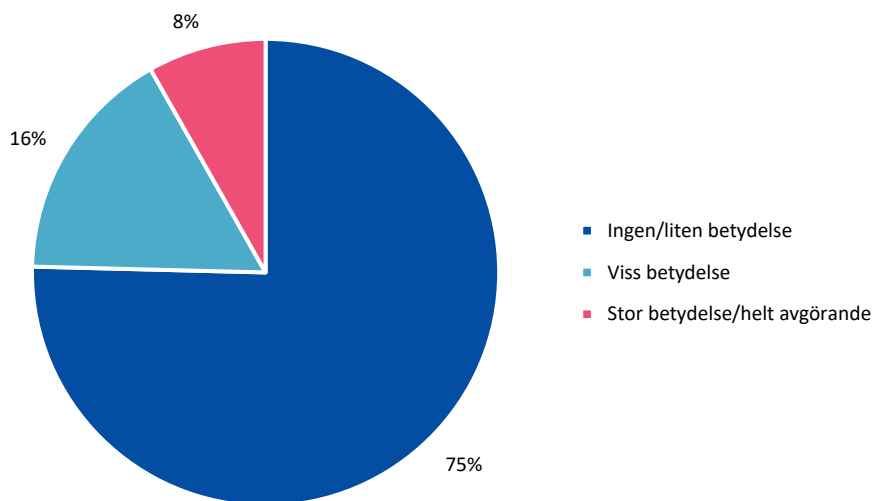
Ytterligare några synpunkter som nämndes av enstaka personer var att det var svårt att avancera och utvecklas inom idrott på Åland då det är för få som idrottar på

elitnivå, affärer upplevdes ha för dåliga öppethållningstider, brist på vandringsleder som underhålls, för få upplysta motionsbanor, samtidigt som naturen på Åland lyftes fram i positiv bemärkelse (*"Vi gillar ju att vara ute i naturen och såg fram emot att upptäcka ön och dess natur och längtan att bo så nära havet lockade"*).

4.9 Offentlig service

För de allra flesta studiedeltagare (91–95 %) hade närheten till, eller verksamhet inom, barnomsorg och grundskola ingen eller liten betydelse för beslutet att flytta. Endast enstaka personer (fem eller färre) uppgav att dessa faktorer hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta.

Figur 23. Hur stor betydelse hade utbud inom hälso- och sjukvård för ditt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Utbudet inom hälso- och sjukvården verkade i stället ha haft en något större betydelse då 8 procent av de svarande uppgav att utbudet inom hälso- och sjukvården var helt avgörande eller hade stor betydelse för beslutet att flytta (se *Figur 23*). Dessutom hade utbudet inom hälso- och sjukvården en viss betydelse för 16 procent av studiedeltagarna.

Bland de drygt tio öppna svar vi fick in angående hur offentlig service påverkat beslutet för flytten, lyfte de allra flesta fram vården. Många av kommentarerna kan kopplas till behov som bidrar till att man väljer flytta. Det handlade delvis om möjligheten att snabbt få vård, där Ålands hälso- och sjukvårds (ÅHS) begränsningar med specialistvård utanför Åland nämndes som en nackdel, då man menade att det saknas kompetens och specialister på Åland. Till exempel:

"Jag vill inte bo en plats där man är så beroende av att kunna ta sig till ett fastland för att få den rätta hjälpen."

"Tillgången till kvalificerad vård är dålig på Åland. För den som behöver specialiserad vård, exempelvis kirurgi, är möjligheterna oändligt mycket bättre med tillgång till universitetssjukhus. ÅHS försöker hålla med specialister, men när deras möjligheter är uttömda är det svårt att komma vidare."

I linje med detta nämnde några personer att de har sjukdomstillstånd som kräver behandling av sjukvården och att de är mycket nöjda med sjukvården eller har ett större förtroende för sjukvården där de bor idag, exempelvis "[...] Jag är idag till viss del beroende av sjukvården, så att det fungerar är av mycket stor vikt för mig."

Ytterligare omkring en handfull personer ifrågasatte kvalitén på vården som ges på Åland: "[...] Törs inte bli opererad på ÅHS, då vissa kirurger på Åland är konsulter och jobbar kanske bara en vecka på Åland. Man har ingen garanti på hög kvalitet på ÅHS." samt "ÅHS erbjöd inte tillräckligt bra vård t.o.m. felaktig. Hade jag inte blivit sjuk hade jag stannat [...]."

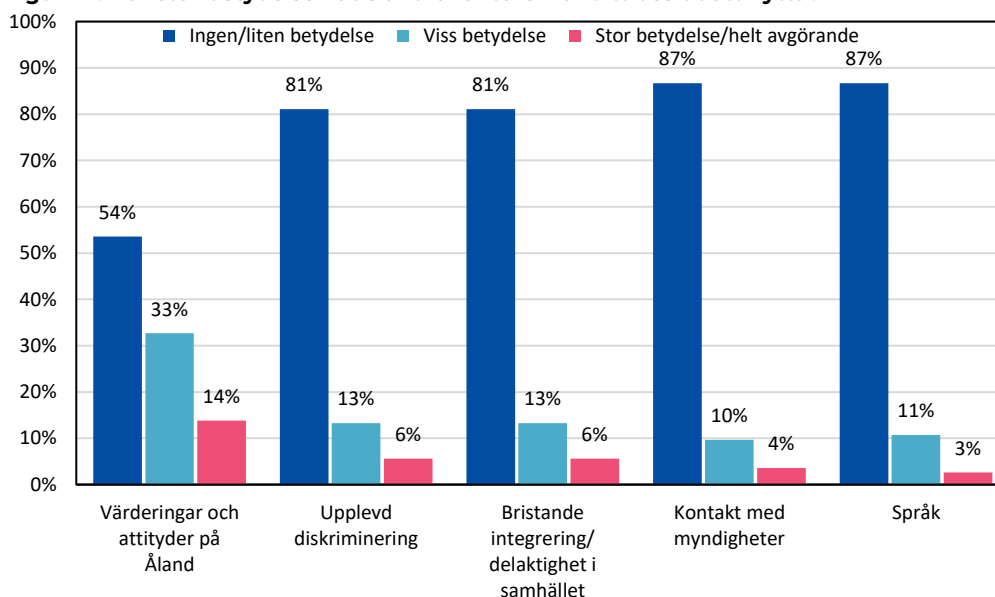
Vi vill återigen betona att det som vi läst här är exempel från personer som först angett i enkäten att den offentliga servicen var avgörande för deras beslut att flytta, vilket inte kan generaliseras till alla som flyttat från Åland. Som alltid när det handlar om enskilda individers upplevelser finns det förstas motstridiga bilder, exempelvis lyfte en person upp att ÅHS har ett dåligt rykte som förklaring till hur det påverkade beslutet att flytta, medan en annan betonade att hen flyttade av andra anledningar och gärna hade valt att stanna på Åland på grund av dagis och sjukhus.

4.10 Värderingar, diskriminering, integration, språk, myndighetskontakt och tillgänglighet

Slutligen ombands studiedeltagarna att uppges i hur stor utsträckning värderingar, diskriminering, integration, myndighetskontakt, tillgänglighet och språk påverkat deras beslut att flytta från Åland.

Värderingar och attityder på Åland var den faktor i den här delgruppen av flyttorsaker som störst andel svarande uppgav att hade stor betydelse eller var helt avgörande för beslutet att flytta (Figur 24). Endast knappt hälften av studiedeltagarna menade att värderingar och attityder hade liten eller ingen betydelse för beslutet, medan en tredjedel ansåg att det hade viss betydelse och fjorton procent att det hade stor betydelse eller var helt avgörande.

Figur 24. Hur stor betydelse hade andra faktorer för ditt beslut att flytta?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

När det gällde upplevd diskriminering, bristande integration eller delaktighet i samhället, kontakt med myndigheter och språk kan dessa ofta anses vara sådana faktorer som på en grundläggande nivå bidrar till platsens attraktionskraft. Svaren i dessa delgrupper följde ungefär samma mönster. Omkring tre till sex procent uppgav att dessa faktorer var av stor betydelse eller avgörande för flytten, cirka tio till 15 procent ansåg att de hade viss betydelse och mellan 80 och 90 procent uppgav att det hade ingen eller liten betydelse för beslutet att flytta.

För bristande tillgänglighet i miljön eller bristfälliga tjänster för funktionsnedsatta var det för få studiedeltagare som uppgav att det hade antingen viss betydelse eller stor betydelse/var helt avgörande för flytten (totalt sju personer, motsvarande 4%) för att kunna redovisas i diagrammet ovan. Nästan samtliga svarande (96%) uppgav att bristande tillgänglighet i miljön eller bristfälliga tjänster för funktionsnedsatta hade ingen eller liten betydelse för beslutet att flytta.

Av de studiepersoner som uppgav att någon av faktorerna ovan haft stor betydelse för beslutet att flytta valde drygt tio personer att bidra med en förklaring i fritext kring hur dessa faktorer påverkade flytten. Liksom tidigare kan vissa av svaren tillhöra flera kategorier samtidigt.

Omkring fem personer lyfte fram attityder och värderingar hos ålänningar och att de upplevt rasism eller diskriminering, exempelvis:

"Människor är OTROLIGT inskränkta och rasistiska, även i tjänsten som FPA, polis, landskapet. På en sån pass nivå att de på vilken annan plats på jorden skulle ha blivit både åtalade och sparkade. Sjukvården är god men tillgodoser inte handikappbehoven enligt lag ens"

"Åland kan ha ett ganska elakt och trångsynt sätt att se på människors livsval och värderingar. Som någon väldigt vänster tycker jag också att nivån av speciellt rasism är helt sjukt och alldeles för accepterad for me to enjoy it."

"Alla känner alla, man går på varandras tår, allt man gör är att snacka skit om varandra."

"Jag tröttnade också på Ålands egensinnighet men vi flyttade inte tillbaka till Sverige p.g.a. det [...]"

"Vi upplevde att det finns en stor trångsynthet och knutpatriotism. Turisternas pengar är välkomna med finländare skall helst hålla i Finland, dvs på fastlandet. Vi upplevde detta i synnerhet utanför Mariehamn."

Ytterligare några personer beskrev en känsla av utanförskap, till exempel:

"Som finskspråkig har alltid upplevt utanförskap"

"Polariseringen och attityder. Det är svårt att komma in i samhället när det är så många rika människor som inte behöver arbeta för att försörja sig. Åland har blivit så att inflyttade är tjänstefolk och de rika är herrskapet."

Samtidigt som en annan beskrev ålänningar som inkluderande och genuint trevliga: *"[...] jag fick många nära vänner där. Folk är inkluderande och genuint trevliga i många fall."*

Ett par personer lyfte fram dåliga erfarenheter av myndigheter, att ålänningar har en dålig attityd mot finsktalande och att Åland ligger efter andra länder gällande bland annat teknik och byråkrati:

”Det ska vara enkelt att göra rätt men på Åland verkar myndighetspersoner gilla att det ska vara svårt att göra rätt. Jag märkte också att människor njöt av att inte hjälpa till. Det har jag inte upplevt under alla dessa år i Sverige. Det byråkratiska verkar vara oerhört eftersatt, ungefär såsom man förväntar sig i ett underutvecklat land. Det nordiska samarbetet borde också förbättras avsevärt. Finland och Åland har så mycket att lära av Sverige.”

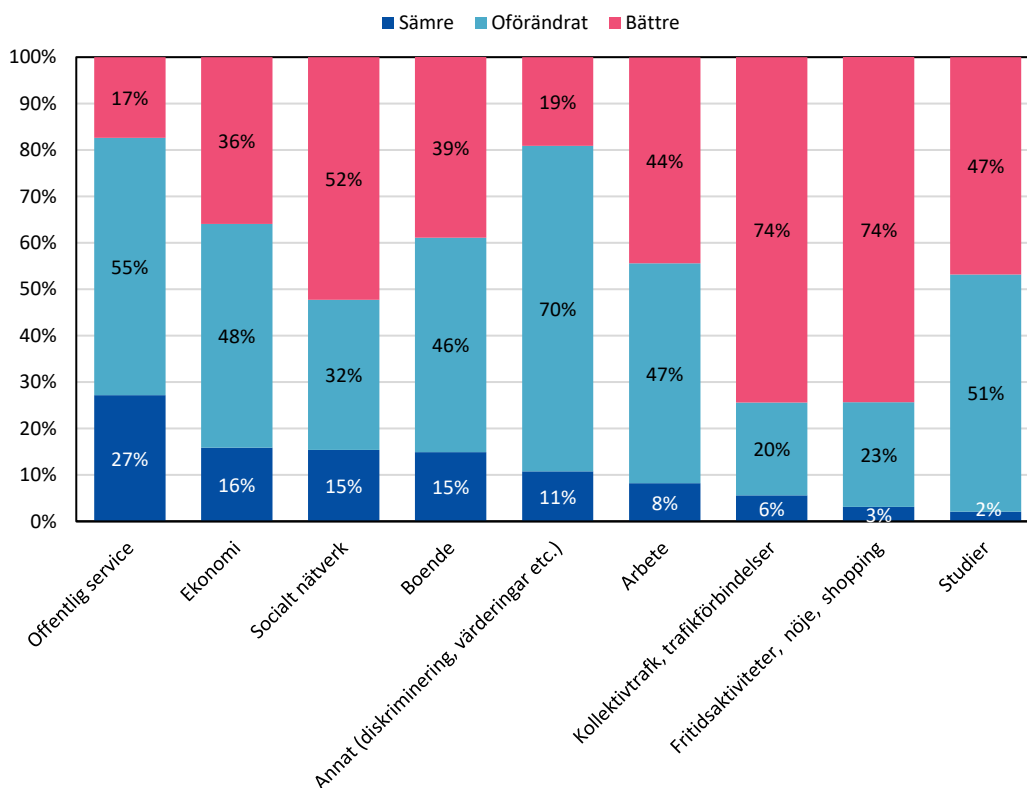
Samtidigt betonade en annan studiedeltagare att hen var mycket nöjd med den support och service hen fick av myndigheter angående att hjälpa nyinflyttade att få arbete, vilket återigen visar att det finns olika nyanser/bilder....

4.11 Hur har situationen förändrats sedan flytten?

Här kommer vi att titta på om studiedeltagarna upplever att de olika faktorerna vi gått igenom har förbättrats eller försämrats sedan de flyttade från Åland (se Figur 25).

Den offentliga servicen (närheten till barnomsorg eller grundskola, verksamhet inom barnomsorg eller grundskola, samt utbud inom hälso- och sjukvård) är den faktor som störst andel, drygt en fjärdedel, tyckte har blivit sämre sen de flyttade från Åland. Endast en knapp femtedel upplever att det har blivit bättre efter flytten.

Figur 25. Tycker du över lag att följande faktorer har blivit bättre eller sämre efter din flytt från Åland?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Gällande ekonomi, det sociala nätverket och boenderelaterade faktorer ser mönstret bland de svarande hyfsat lika ut. Omkring 15 procent har upplevt att dessa faktorer har blivit sämre, medan en tredjedel till knappt hälften tycker det förblivit oförändrat och omkring 35 till 50 procent upplever att det har blivit bättre efter flytten.

Omkring en femtedel av studiedeltagarna upplevde att faktorer såsom diskriminering, värderingar, integration och myndighetskontakt har blivit bättre sedan de flyttade från Åland, medan en klar majoritet tyckte situationen var oförändrad. En dryg tiondel upplevde att det hade blivit sämre efter flytten.

För faktorer relaterade till arbete, studier, kollektivtrafik och trafikförbindelser samt fritidsaktiviteter, nöje och shopping är det färre än en tiondel av de svarande som upplever att det har försämrats sedan flytten. För arbete och studier menade ungefär hälften att läget är oförändrat idag, medan knappt hälften tycker det har blivit bättre. Däremot upplever hela tre fjärdedelar av studiedeltagarna att kollektivtrafik och trafikförbindelser samt fritidsaktiviteter, nöje och shopping har förbättrats sedan de flyttade från Åland.

4.12 Andra synpunkter kring flyttorsakerna

Studiedeltagarna fick även möjlighet att utveckla sina svar och i fritext formulera om det var något mer de ville berätta om vad som påverkade deras beslut att flytta från Åland, och om det till exempel hade funnits något som kunnat få dem att stanna kvar. Hela 72 personer valde att bidra med sina reflektioner och åsikter.

Ett 20-tal av dessa uttryckte att de hade kunnat tänka sig att stanna om situationen hade varit annorlunda. En av de faktorer som nämndes var om de hade fått ett bättre arbete, där ett bättre utbud, heltidsarbete, året-runt arbete, arbete som var relevant med tanke på utbildningen och "snäppet högre löner" lyftes, samt "möjligheter att driva företag på ett konkurrenskraftigt sätt." Vidare beskrev några av dessa personer att de hade kunnat stanna om det hade funnits bättre utbildningsmöjligheter:

"I princip det enda som skulle fått mig att stanna Åland är också den största faktorn till att jag flyttade. Utbudet av en högre utbildning på Åland är tyvärr inte väldigt bra. Då måste man flytta för att kunna utbilda sig."

eller tillgång till distansutbildning. Dessutom nämndes bättre tillgång till specialistvård lokalt på Åland och ålänningars attityd, exempelvis: "hade människor varit trevligare och mer välkomnande så hade vi säkert funderat på att stanna kvar på Åland."

Samtidigt var det ungefär lika många personer som tydligt beskrev att det inte fanns något som hade kunnat få dem att stanna. Dessa personer nämnde saker som att de ville se något nytt och att de upplevde Åland som isolerat och inskränkt. Exempelvis: "[...] även om min utbildning hade erbjudits på Åland hade jag nog flyttat för att få studieliv och se något annat."

Ett tydligt tema som framträdde bland kommentarerna rörde attityder och värderingar på Åland. I linje med vad vi såg tidigare i rapporten lyfte ett tiotal personer fram sina upplevelser av att det är svårt att komma in i de sociala nätverken bland ålänningar, samt erfarenheter av rasism och homofobi:

"Tror inget får ålänningar att ändra attityd mot inflyttade. Vänliga jo, men mera än så är svårt att uppnå. Ålänningar har redan sina vänner. Behöver ej nya."

"[...] Rasismen på Åland är ganska påtaglig."

"Åland är rätt homofobiskt ibland."

"[...] . De konservativa värderingarna och attityderna gentemot människor som inte passar in i normen på Åland har också varit problematiska."

"Det är mer utmanande att träffa och umgås med personer på Åland, och det finns en känsla av att folk ofta är upptagna. Dessutom har folk redan sina bekantskapskretsar och det känns därför också svårare att skapa nya kontakter. I internationella miljöer är enligt mina upplevelser människor öppnare att träffas och göra saker och men känner sig överlag mer inkluderad. Speciellt om man är något introvert."

Även bristfällig myndighetskontakt, svår byråkrati och otillräckligt socialt stöd nämndes.

4.13 Anknytning till nuvarande bostadsort och till Åland

Vi frågade studiedeltagarna både om de hade någon tidigare anknytning till sin nuvarande boendeort (Figur 26) och om hur deras anknytning till Åland ser ut idag (Figur 27). Notera att för båda dessa frågor var det möjligt att ange samtliga alternativ som passade in, därför kan andelarna inte summeras ihop till 100 procent.

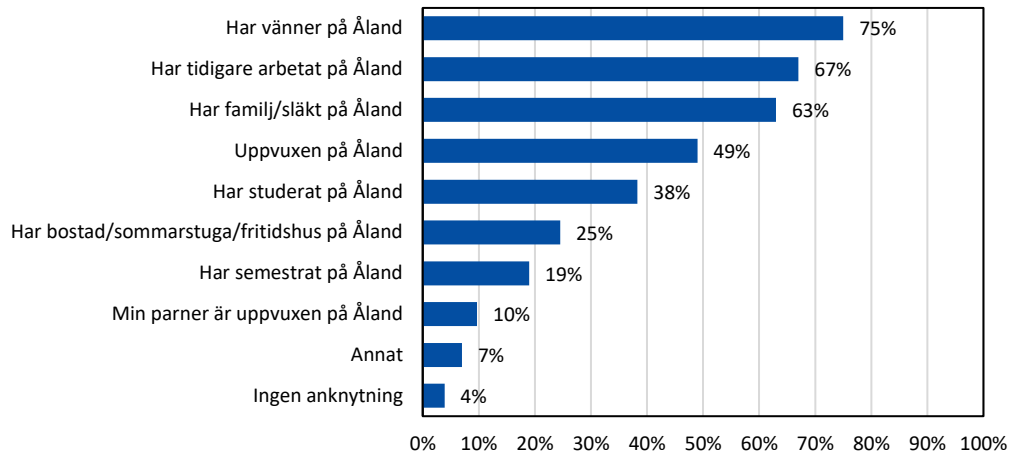
Figur 26. Har du någon tidigare anknytning till din nuvarande boendeort?

Not: Det var möjligt att välja flera alternativ
Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Omkring två femtedelar hade ingen tidigare anknytning till sin nuvarande boendeort, medan omkring en tredjedel uppgav att de hade vänner där eller att de har familj eller släkt där. Vidare uppgav knappt en femtedel att de har arbetat eller studerat där tidigare. Femton procent har uppgett att de är uppvuxna på deras nuvarande bostadsort och lika stor andel har en partner som är uppvuxen där. Färre än en tiondel av de svarande har semestrat där tidigare, har en bostad, sommarstuga eller fritidshus där eller annan anknytning.

När det gällde deras anknytning till Åland idag uppgav hela tre fjärdedelar av studiedeltagarna att de har vänner på Åland, medan omkring 60 till 70 procent har familj eller släkt på Åland eller har arbetat på Åland tidigare (Figur 27). Hälften uppgav att de var uppvuxna på Åland, medan knappt två femtedelar har studerat på Åland. Omkring en fjärdedel av de svarande har en bostad på Åland idag, medan en femtedel har semestrat på Åland.

Figur 27. Vad är din anknytning till Åland idag?

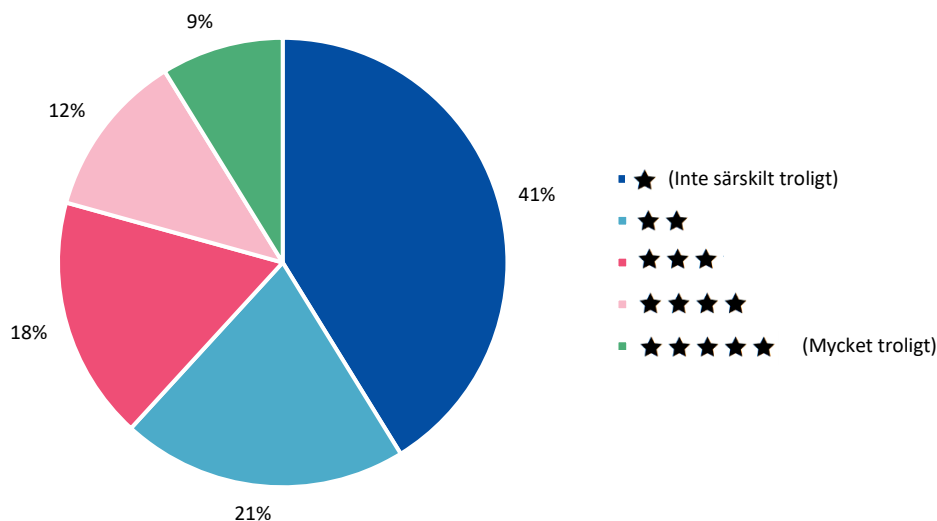
Not: Det var möjligt att välja flera alternativ
 Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Vidare var det en tiondel som uppgav att deras partner är uppvuxen på Åland, medan färre än tio procent menade att de hade någon annan anknytning till Åland. Endast fyra procent av studiedeltagarna svarade att de inte hade någon anknytning till Åland idag.

4.14 Attityder till Åland

I det här avsnittet kommer vi att först redovisa studiedeltagarnas benägenhet att flytta tillbaka till Åland och vad som skulle tala för och mot en återflytt. Därefter kommer vi att beskriva hur troligt det är att de skulle rekommendera andra att flytta till Åland.

I enkäten frågade vi studiedeltagarna hur troligt det är att de flyttar tillbaka till Åland under de kommande fem åren. Svaren angavs på en femgradig skala, från ★ (inte särskilt troligt) till ★★★★★ (mycket troligt), se *Figur 28*. En majoritet av studiedeltagarna menade att det inte var troligt att de skulle flytta tillbaka till Åland under de kommande fem åren (de som svarat ★ eller ★★), medan drygt en femtedel bedömde det som troligt (de som svarat ★★★★ eller ★★★★★).

Figur 28. Hur troligt är det att du flyttar tillbaka till Åland under de kommande 5 åren?

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Studiedeltagarna fick även möjlighet att fritt formulera vad som skulle vara den främsta anledningen till att de skulle flytta tillbaka, respektive den främsta anledningen till att de *inte* skulle flytta tillbaka till Åland. Mer än 90 procent av studiedeltagarna bidrog med sina tankar i fritext här. Liksom för tidigare fritextsvar kategoriserades svaren enligt de teman som dök upp och även här kan ett svar passa in i och tillhöra flera kategorier.

Saker som talar för att flytta tillbaka

Närheten till det sociala nätverket, som familj och vänner, var det som flest svarande (en tredjedel) lyfte fram som det som mest talade för att flytta tillbaka till Åland.

En annan vanligt förekommande faktor var arbetet, som nämnades av drygt 40 personer. Här kunde vi se vissa skillnader i svaren beroende på hur troligt det var att personen skulle flytta tillbaka, där personer som inte upplevde det som särskilt troligt att de skulle flytta tillbaka hade högre krav på arbete, där de i princip skulle behöva bli erbjudna drömjobbet för att de alls skulle överväga att flytta. Exempelvis: *"Jag kan inte tänka mig ett jobberbjudande som skulle göra det intressant. Inte nu i alla fall."* och *"Ifall jag skulle hitta ett riktigt bra jobb"*. För de som angett att en flytt tillbaka till Åland var mer trolig verkade flytten snarare vara avhängigt på att få ett (relevant) arbete: *"Arbete inom mitt utbildningsområde på Åland"* eller att de hade konkreta planer på att flytta men behövde hitta ett arbete först.

Även bland de omkring 35 personer som lyfte upp livssituationen som en anledning till att flytta tillbaka kunde vi se olika attityder beroende på om personen angett det som mer eller mindre troligt att de skulle flytta tillbaka. Personer som angett att det var troligt att flytta tillbaka lyfte fram en mer planerad eller förutsedd förändring i livssituationen som anledningar till att flytta tillbaka, som att vara klar med sina studier eller att partnern blev klar med studierna, att gå i pension, eller att bilda familj: *"[...]När min partner är färdig med sina studier och vi har samlat upplevelser och känner oss färdiga med det, så är det sannolikt aktuellt att flytta tillbaka."* De som i stället var mer negativt inställda till att flytta tillbaka nämnde mer oförutsedda förändringar i livssituationen som något som skulle kunna få dem att flytta tillbaka, framför allt skilsmässa eller att ett nuvarande förhållande skulle ta slut.

Vidare nämnde omkring 30 personer naturen, lugnet och tryggheten på Åland. Exempelvis: *"Naturen, korta avstånd, trygghet, närhet till allt man behöver,"* och *"Jag saknar tryggheten som kommer med Åland. Jag saknar närheten till allting även fast 30 km känns långt på Åland. Jag saknar bara behöva sitta 5 minuter i bilkö"*. Samtidigt lyftes det att man inte behöver bo på Åland för att uppleva naturen: *"Lugnare, behagligare liv. Mindre samhälle. Trivs bättre i den Åländska miljön...men kan alltid besöka Åland då vi önskar."*

Omkring tio personer lyfte fram boendet. Även här kunde vi se en viss attitydskillnad, där kraven på boendet tenderar att öka ju mindre troligt det är att personen skulle flytta tillbaka. Till exempel *"Ha råd med ett hus med stor tomt nära stan."* och *"Lättare att köpa första hemmet,"* jämfört med *"Om vi skulle bli erbjudna en supertrevlig hyresbostad, helst ett radhus, eller en lägenhet med uteplats, eller stor balkong."*

Det svenska språket på Åland lyftes fram som en faktor av knappt tio personer, medan en handfull personer beskrev att Åland är hemma, att man saknar Åland, eller att en återflytt skulle vara som att komma hem. Vidare nämnades skolsystemet och sjukvården av en handfull personer. Ytterligare en handfull personer nämnde andra faktorer, såsom fred eller bro/tunnelförbindelser till Sverige och Finland.

Slutligen var det omkring tio personer som menade att de inte kunde se någon anledning att flytta tillbaka till Åland. Exempelvis: *"Det finns ingen anledning som skulle"*

kunna få mig att flytta tillbaka. Även om jag skulle få betalt för att flytta tillbaka så skulle jag inte göra det.” och ”Den anledningen kommer aldrig dyka upp. Kommer aldrig i hela mitt liv flytta tillbaka.”

Saker som talar mot att flytta tillbaka

De faktorer som uppgavs som anledningar att inte flytta tillbaka var något mer spretigt. Den vanligaste anledningen var arbetsrelaterade orsaker som ungefär två femtedelar nämnde. Det som lyftes upp speglar det som framkommit tidigare i rapporten, till exempel att man upplever att det finns en sämre tillgång till jobb på Åland, bristande karriärmöjligheter, eller brist på arbete för ens partner.

Även här var det sociala nätverket viktigt och lyftes fram av nästan 40 personer. Det kunde handla om exempelvis att man har ett socialt nätverk eller familj där man bor idag, eller att familjen eller partnern inte skulle vara/är intresserad av att flytta med.

Nästan 25 personer menade att de uppfattade Åland som för litet, isolerat eller att det fanns för dåliga trafikförbindelser och ytterligare omkring fem personer nämnde skattegränsen. Exempelvis: *”tillgång till allt man kan tänka sig, slippa tulla in när man beställer saker. Frihet att åka vart man vill utan att tänka på att båten e full bokad”*.

Omkring tio personer menade att utbildningsmöjligheterna på Åland talade mot att flytta tillbaka eller att man ville slutföra sina studier. Ytterligare nästan tio personer lyfte fram boenderelaterade faktorer, till exempel *” Att jag har förlorat min hembyggsrätt och inte får mera köpa ett passligt hus på Åland,”*

Rasism och värderingar på Åland nämndes av knappt tio personer som den huvudsakliga anledningen till att inte flytta tillbaka: *”Rasism, mobbning, diskriminering”* och *”tonläget i samhället med växande rasistisk retorik”*.

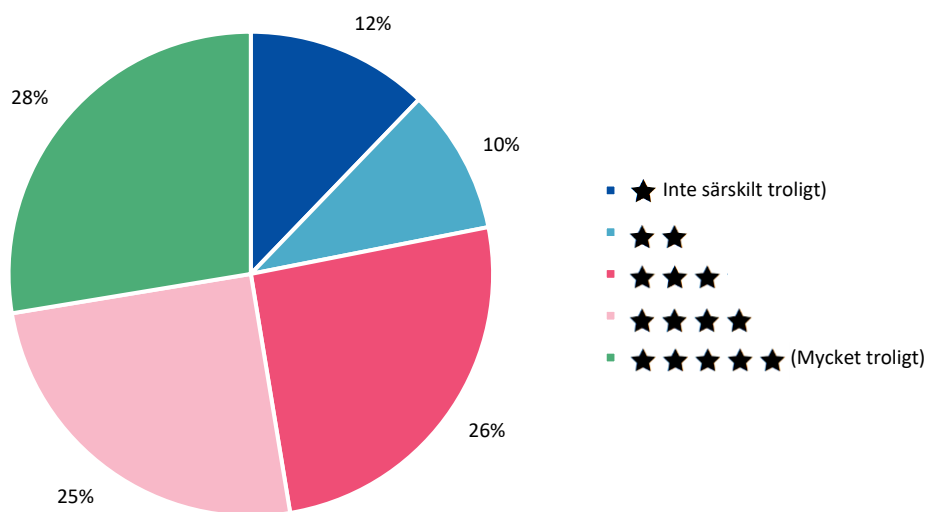
Vidare lyfte en handfull personer upp samhällsutvecklingen eller det politiska läget på Åland, ytterligare fem nämnde bristande veterinärvård eller hälso- och sjukvård och drygt fem personer svarade att de trivs där de är nu, exempelvis: *”Jag har hittat rätt i livet just nu”*, eller att det inte finns någon anledning att flytta tillbaka till Åland.

Rekommendera andra att flytta till Åland

Vi bad även studiedeltagarna att ange hur troligt det var att de skulle rekommendera någon annan att flytta till Åland. (Figur 29). Återigen fick de ange sitt svar på en femgradig skala från ★ (inte särskilt troligt) till ★★★★★ (mycket troligt).

Drygt hälften av studiedeltagarna bedömde det som troligt att de skulle rekommendera någon annan att flytta till Åland (de som svarat ★★★★★ eller ★★★★★). Knappt en fjärdedel svarade att de inte ansåg det troligt att de skulle rekommendera andra att flytta till Åland (de som svarat ★ eller ★★).

Figur 29. Hur troligt är det att du skulle rekommendera någon annan att flytta till Åland

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

5. Avslutande reflektioner

Resultatet från den statistiska kartläggningen (kapitel 3) visade att det fanns en jämn könsfördelning bland de som flyttat 2013–2023 och att en klar majoritet flyttade innan 45 års ålder. Dessutom såg vi att 40 procent av de som flyttade den här perioden var födda på Åland och att en klar majoritet hade svenska som modersmål.

Vidare såg vi att en majoritet av de som senare valde att återflytta till Åland gjorde det efter att ha bott utanför Åland i ett till två år. Det är mest troligt att återvända till Åland om man är född på Åland och flyttar från Åland vid 18 till 24 års ålder.

För att komplettera de statistiska uppgifterna och skapa en mer detaljerad bild av orsakerna bakom flytt från Åland genomförde vi en enkätundersökning inriktad till samtliga som flyttat från Åland 2022–2023. I enkätundersökningen framkom att studier och arbete var de vanligaste flyttorsakerna. Vi såg också att en majoritet av de svarande tyckte att beslutet att flytta från Åland var ett lätt eller väldigt lätt beslut att fatta. Av de specifika orsakerna lyftes bland annat fram den begränsade tillgången till högre utbildning på Åland samt bristande karriärmöjligheter och tillgång till jobb. Närhet till familj eller partner, eller att vara medföljande till en partner som flyttar, var av stor betydelse eller helt avgörande för relativt många.

Vi kommer nu att diskutera resultatet från studien i relation till forskning inom platsattraktivitet.

5.1 Hur kan vi öka Ålands attraktionskraft?

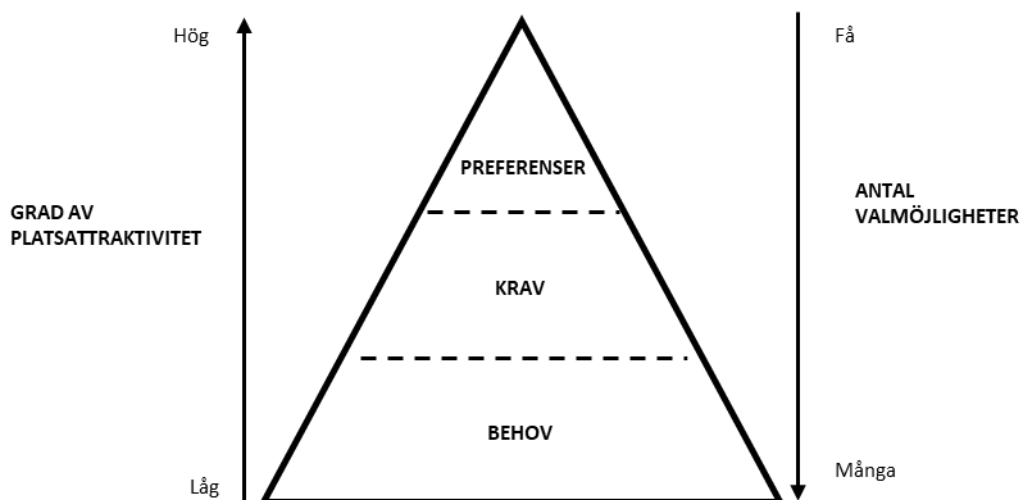
Förutom studie- och arbetsrelaterade orsaker till att flytta, har vi i undersökningen genomgående lyft fram vissa faktorer som kan anses vara specifika för Åland. Dessa innefattar bland annat det geografiska läget, som påverkar att Åland är något avlägset och beroende av bra trafikförbindelser till omvärlden. Även om man inte kan göra så mycket åt Ålands geografiska läge, ett ösamhälle är vad det är till dess natur, är det desto viktigare att satsa på goda kommunikationer. Även den åländska hembygdsrätten och skattegränsen kan bidra till svårigheter till att ta del av arbetsutbud och utbildningar samt att driva eget företag.

På grund av dessa utmaningar som är specifika för Åland kan det anses vara ännu viktigare att försöka öka attraktionskraften där det är möjligt.

I rapporten har vi sett flera faktorer som påverkar Ålands attraktionskraft. Thomas Nedomysl beskriver i sin doktorsavhandling (2006) att attraktionskraft, eller så kallad platsattraktivitet, i ett migrationsperspektiv handlar om hur attraktiv en region är att flytta till. Även inom platsattraktivitet menar man att det finns både ett samhällsperspektiv och ett individuellt perspektiv att ta hänsyn till (Nedomysl, 2006). Från ett makro-perspektiv kan man göra antaganden om att individer visar sina preferenser genom sitt flyttbeteende, man frågar alltså inte personer om deras preferenser (Nedomysl, 2006). Från ett individuellt perspektiv ser man i stället attraktivitet som ett subjektivt mått baserat på hur attraktiv en plats är för en viss person, personens individuella preferenser är alltså avgörande (Nedomysl, 2006). Samtidigt är det viktigt att uppmärksamma att grunden för låg platsattraktivitet läggs i de grundläggande behov som ur individens perspektiv inte uppfylls. Nedomysl har

tagit fram ett teoretiskt ramverk för platsattraktivitet i en migrationskontext⁴, se *Figur 30*.

Figur 30. Konceptuellt ramverk över platsattraktivitet i en migrationskontext

Not: Original på engelska, vår översättning.
Källa: Nedomysl (2006); Ålands statistik- och utredningsbyrå

Behov avser basala nödvändigheter, såsom en trygg och prisvärd bostad. Följande nivå består av krav som hänvisar till de faktorer som behöver uppfyllas för att man ska välja att bo på en viss plats. I krav kan till exempel välfungerande trafikförbindelser mellan boendet och de vänner eller familj som bor utanför regionen ingå. Högst upp i den teoretiska pyramiden finns preferenser som handlar om det där "lilla extra", vilket exempelvis kan vara tillgång till specifika fritidssysselsättningar eller liknande. En plats blir alltmer attraktiv allt eftersom den kan uppfylla behov, krav och preferenser. Samtidigt minskar antalet valbara platser när platsattraktiviteten ökar. Ju fler faktorer som är viktiga för en migrant i dess val av destination, ju färre möjligheter kommer finnas tillgängliga (Nedomysl, 2006).

För att ta reda på vad som gör att vissa platser uppfattas som mer attraktiva än andra att bo på menar Nedomysl (2006) att man helst bör integrera ett samhällsperspektiv (makro) och ett individuellt perspektiv (mikro) för att därmed få en bättre förståelse för en plats attraktionskraft. Nedan diskuterar vi Ålands attraktionskraft främst ur samhällets perspektiv, medan vi i det avslutande avsnittet lyfter fram det centrala i den här undersökningen, nämligen individperspektivet.

De mest grundläggande faktorerna för Ålands attraktionskraft på samhällsnivå är utbudet av arbete och boende. Medan till exempel utbudet och efterfrågan av olika yrkesgrupper är svåra att påverka genom åtgärder, visar resultatet från den här rapporten att det är viktigt att arbeta med andra faktorer som gör arbetsmarknaden attraktiv. Dessa faktorer berör ofta krav och prioriteringar, till exempel bra ledarskap och arbetsplatskultur har efterfrågats av flera svarande. Dessutom är det viktigt att säkerställa kompetensutveckling genom fortbildningar. Att även underlätta för både distansarbete, studier och att driva eget företag anses av de svarande vara viktigt.

Ytterligare viktiga behov och krav att uppmärksamma på samhällsnivå är lönenivån, då flera svarande har nämnt att Åland är dyrt och lönenivån lägre än på andra ställen. En

⁴ Observera att teorin endast bör appliceras på frivillig migration (Nedomysl, 2006).

relativt låg lönenivå i kombination med och höga boende- och levnadskostnader skapar svåra förutsättningar för ökad attraktionskraft redan på den lägsta behovsnivån.

På krav- och preferensnivåer finns flera utmaningar som lyfts fram av de svarande i den här rapporten. Flera kommentarer finns om den långsamma tekniska utvecklingen och att det åländska samhället är byråkratiskt. Här kommer även skattegränsen in genom de hindren som den upplevs medföra. Ett attraktivt och hållbart samhälle kommer att förutsätta öppenhet och att det finns både offentliga och privata investeringar med ny kunskap, teknik och arbetskraft samt tillgång till kontinuerlig fortbildning (se till exempel ÅSUB, 2021).

Det finns många utmaningar och möjligheter i förhållande till Ålands attraktionskraft. Åland har en migrationsrörelse som tenderar att öka över tid. Detta gäller dock både inflyttade och utflyttade och därför är befolkningsnettot relativt stabilt över tid. Den globalt växande konkurrensen om kvalificerad arbetskraft samt vikten av ökad återflyttning och större inflyttning till Åland är några av utmaningarna som det åländska samhället har i framtiden (se mera i avsnitt 2.1). På Åland finns ett allt ökande behov av arbetskraft som kommer utifrån (ÅSUB, 2024), speciellt inom vissa branscher.

Att kombinera de statistiska uppgifterna med material från en enkätundersökning har varit nödvändigt för att få en mer detaljerad bild av flyttsorsakerna. Resultatet från frågan om hur troligt det är att personen skulle flytta tillbaka och/eller rekommendera andra att flytta till Åland visar dock att man gärna skulle flytta tillbaka och även rekommendera andra att flytta till Åland. Andra studier bekräftar att Åland ses som en attraktiv plats att arbeta och bo på. Talent City Index har nyligen undersökt Ålands attraktionskraft bland invånare i en rad svenska och finska städer. Resultatet är positivt – både i den finländska och i den svenska undersökningen rankas Åland som den femte mest attraktiva staden/orten att arbeta och bo i, i relation till folkmängden (Future Place Leadership, 2024).

5.2 Avslutande ord

I den här undersökningen har vi haft många utflyttade som har engagerat sig och svarat på frågorna, även på alla öppna frågor. Det är lätt att märka att ämnet berör, vilket vi ser som något positivt. Det underliggande svarsmaterialet har därmed bra kvalitet, vilket vi är mycket tacksamma för.

Eftersom frågorna har haft som syfte att synliggöra saker som kan förbättras eller göras på ett annat sätt för större attraktionskraft, ger svaren på de öppna frågorna en relativt negativt laddad bild. Naturligtvis förekommer även positiva synpunkter, till exempel:

"[...] Så jag är nöjd med mitt beslut [att flytta]. Samtidigt är det fortfarande väldigt vemodigt. Allt som inte fungerar i Sverige gör det på Åland. Det finns förmodligen inget samhälle i Norden som fungerar så bra som Åland faktiskt gör - trots att det kanske inte känns så med alla bråkstakar i lagtinget och allt gnäll överallt. Kanske har ålänningen som art en unik förmåga att omvandla gnäll till hemkänsla på något sätt. Unikt är det i alla fall. Åland BORDE inte funka. Ändå gör det det. [...]"

"I loved my time on the island and look forward to moving back or nearby again soon. I'm considering buying a house/apartment to be close to my family since they all moved to Åland [...] over the years [...]. I think there is fantastic potential for the island to strengthen its appeal to foreigners - not the least through the latest article in the Guardian - and I believe that it's a haven of peace for young families

as well. At the time I wish there had been more activities beyond the fantastic diversity of nature-related outings. Even on that point, I would say I would have enjoyed more chances/places to kayak, Kitesurf, SUP and do more active things. What I missed was more culture-related activities even though Medis was a fantastic place for learning opportunities.”

Det är vanligt att migranter flyttar till en plats de redan har en anknytning till (se till exempel Niedomysl, 2008 och Gillespie & Mulder, 2020), vi hoppas att resultaten i den här undersökningen bidrar till att flera utflyttade i framtiden kan lockas tillbaka till Åland.

Referenser

- Europaparlamentet. (2 juli 2020). *Orsakerna bakom migration: Varför migrerar människor?* Tillgänglig online, senast uppdaterad: 16 april 2024. <https://www.europarl.europa.eu/topics/sv/article/20200624ST081906/orsakerna-bakom-migration-varfor-migrerar-manniskor>
- Future Place Leadership. (2024) *Talent City Index. Suomi, Sverige och livsstilsregioner. FOKUS: Åland.*
- Gillespie, B., J. & Mulder, C. (2020) Nonresident family as a motive for migration. *Demographic research*, 42(13), 399-410. <https://www.demographic-research.org/articles/volume/42/13>
- Hovi, T., Tervonen, M., & Latvala-White, H. (2021). *Muuttuva ulkosuomalaisuus: Kyselytutkimus maastamuutosta ja ulkosuomalaisuudesta [Föränderlig utlandsfinländskhet: En enkätundersökning om emigration och utlandsfinländskhet]*. Migrationsinstitutet. https://www.doria.fi/bitstream/handle/10024/181268/Raportit_3_www.pdf?sequence=4&isAllowed=y
- Lundholm, E. (2007) *New Motives for Migration? On Interregional Mobility in the Nordic Context.* (Doktorsavhandling, Umeå universitet). Kulturgeografiska institutionen, Umeå universitet (GERUM 2007:2). <https://umu.diva-portal.org/smash/get/diva2:140989/FULLTEXT01.pdf>
- Niedomysl, T. (2006). *Migration and place attractiveness* (Doktorsavhandling, Uppsala universitet). Kulturgeografiska institutionen, Uppsala universitet. <https://www.diva-portal.org/smash/get/diva2:168343/FULLTEXT01.pdf>
- Niedomysl, T. (2008). Residential preferences for interregional migration in Sweden: demographic, socioeconomic, and geographical determinants. *Environment and Planning A*, 40(5), 1109–1131. <https://journals.sagepub.com/doi/10.1068/a39177>
- Niedomysl, T. (2010). How Migration Motives Change over Migration Distance: Evidence on Variation across Socio-economic and Demographic Groups. *Regional Studies*, 45(6), 843–855. <https://doi.org/10.1080/00343401003614266>
- Region Stockholm. (2022). *Flyttstudie 2022.* Regionledningskontoret, Region Stockholm. <https://www.regionstockholm.se/48fd10/contentassets/9ee4ea05765d4b9ca2d97034f3749e6b/flyttstudie/>
- Ålands landskapsregering. (2023) *Utveckling och hållbarhetsagenda för Åland. Visionen och de sju strategiska utvecklingsmålen.* Andra upplagan. <https://www.regeringen.ax/sites/default/files/attachments/page/Utvecklings-%20och%20h%C3%A5llbarhetsagenda%20f%C3%B6r%20%C3%85land%20upplaga%20%20%282023%29.pdf>
- Ålands statistik- och utredningsbyrå. (2008). *Den åländska flyttningsrörelsen ur ett arbetsmarknadsperspektiv.* (Rapport 2008:8). https://www.asub.ax/sites/default/files/imported_files/Rapport2008.8.pdf
- Ålands statistik- och utredningsbyrå. (2019). *Tillväxtstudie 2019.* (Rapport 2019:10). https://www.asub.ax/sites/default/files/reports/rapport_2019_10_tillvaxtstudierapport.pdf

Ålands statistik- och utredningsbyrå. (2020 A). *Att leva och bo som inflyttad på Åland. Utomnordiska och nordiska erfarenheter av åländskt samhällsliv.* (Rapport 2020:3). https://www.asub.ax/sites/default/files/reports/rapport_2020_3_att_leva_och_bo_so_m_inflyttad_pa_aland.pdf

Ålands statistik- och utredningsbyrå. (2020 B). *Upplevd diskriminering i det åländska samhället 2020.* (Rapport 2020:7). https://www.asub.ax/sites/default/files/reports/diskrimineringsundersokning_2020_0.pdf

Ålands statistik- och utredningsbyrå. (2021). *Utbildning och arbetsmarknad 2035.* (Rapport 2021:3). https://www.asub.ax/sites/default/files/reports/utbildning_o_arbetsmarknad_2035.pdf

Ålands statistik- och utredningsbyrå. (2024). *Arbetsmarknadsbarometern 2024.* (Rapport 2024:5). https://www.asub.ax/sites/default/files/media/document/Arbetsmarknadsbarometern%202024_2.pdf

Bilaga 1. Brev

Svarsnummer:

Sidnr

1 (2)

Datum

26.8.2024

Dnr

ÅSUB 2024/45

Vill du vara med och utveckla Åland? *(for English, see below)*

Du är en av ca 800 personer som får inbjudan att delta i en undersökning om varför man väljer att flytta från Åland. Enkäten skickas till alla som flyttade från Åland under 2022 och 2023 och fyllde 18–70 samma år. Undersökningen kartlägger flyttorsaker och hur Åland kan bli en mer attraktiv plats att leva och bo på. Just **dina** åsikter och erfarenheter är viktiga! Uppdragsgivare för undersökningen är Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS).

Du hittar enkäten på <https://www.asub.ax/flyttorsaker> eller genom att skanna QR-koden till höger. Ange ditt personliga svarsnummer i första svarsrutan.

Skicka in ditt svar så fort som möjligt, gärna innan den 12 september 2024.

Det tar cirka 10-20 minuter att svara på frågorna. Svaren samlas in och behandlas endast av ÅSUB. På följande sida finns kompletterande information som beskriver hur ÅSUB hanterar insamlade uppgifter för forsknings- och utredningsändamål. Resultatet redovisas på ÅSUB:s webbplats (www.asub.ax) under 2024. Du kan även följa ÅSUB på Facebook eller prenumerera på vårt nyhetsbrev för att få information om våra publiceringar. Om du har frågor om undersökningen eller behöver hjälp med att fylla i enkäten, kontakta oss!

*You receive this invitation to participate in a study about motives for moving since you are one of about 800 individuals who moved from Åland in 2022 or 2023. The results will be used for initiatives aiming to increase the attractiveness of Åland as a place to live. The survey is available in Swedish and English. To participate, please go to <https://www.asub.ax/flyttorsaker>. Provide your personal response number when you fill in the survey, you can find the number in the top right corner of this letter, as well as in the blue box above. **Please respond as soon as possible, preferably by September 12th.***

*Your response will be handled by ÅSUB only. Participation is voluntary, but we hope you will reply as we would love to hear more about **your** experiences. For more information on how we process your personal data, please see <https://www.asub.ax/en/about-asub/processing-personal-data-short>. The results will be published at ÅSUB's webpage (www.asub.ax) by the end of 2024. If you have any questions about the study or the questionnaire, don't hesitate to contact us!*

Stort tack för din hjälp! / Thank you for participating!

Mina Rosenqvist
mina.rosenqvist@asub.ax
tel. +358 18 25 494

Sanna Roos
sanna.roos@asub.ax
tel. +358 18 25 489

Ålands statistik- och utredningsbyrå
PB 1187, AX-22111 Mariehamn
+358 18 25 490 | info@asub.ax | www.asub.ax

Information om ÅSUB och hur insamlade uppgifter hanteras

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är ett oberoende institut vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forskning och utredningsverksamhet.

Uppgifter som begärs in behandlas endast av ÅSUB som följer statistiklagen för Åland (ÅFS 42/94), EU:s dataskyddsförordning (2016/679) samt landskapslagen (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

Uppgifterna hanteras med sekretess. Resultaten publiceras så att enskilda svar inte kan identifieras.

Att delta i enkätundersökningar är frivilligt.

Lagstöd för databehandling

Behandlingen av personuppgifter har sin rättsliga grund i artikel 6.1.e i Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679 (EU:s allmänna dataskyddsförordning), Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland 14–15 §§ och Landskapslag (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen.

Personuppgifter behandlas i enlighet med Statistiklag (1994:42) för landskapet Åland 3 § samt landskapslag (2019:9) om dataskydd inom landskaps- och kommunalförvaltningen 5 § och 31 §.

Hantering av uppgifter

Uppgifterna som lämnas in används för statistiska ändamål samt för forskning och lämnas inte ut till utomstående. Uppgifter som lämnas in behandlas med sekretess och hanteras enbart av de anställda som behöver uppgifterna i sitt statistik- och forsknings-/analysarbete.

Tillgången till uppgifter är begränsad med hjälp av behörighetsstyrning. ÅSUBs lokaler är skyddade mot obehörig närvaro.

Insamling av uppgifter sker i första hand via e-tjänstverktyg för säker uppgiftsinlämning och alla personuppgifter förstörs då studien färdigställts.

Lagar och förordningar som styr ÅSUBs verksamhet

[Europaparlamentets och rådets förordning 2016/679 \(EU:s allmänna dataskyddsförordning \(GDPR\)\)](#)

[Landskapslag \(193:116\) om Ålands statistik- och utredningsbyrå](#)

[Statistiklag \(1994:42\) för landskapet Åland](#)

[EU:s statistikförordning](#)

[FN:s grundläggande principer för statistik \(engelska\)](#)

Länkar till utförligare information på ÅSUBs webbplats

Dataskydd och behandling av personuppgifter:

<https://www.asub.ax/sv/om-asub/dataskydd-och-behandling-personuppgifter-personuppgiftspolicy>

Frågeformuläret är numrerat endast för att undvika onödiga påminnelser.

Adresskälla: Befolkningsdatasystemet Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata, PB 123, 00531 HELSINGFORS

Bilaga 2. Enkät

Enkätundersökning om utflyttade

Hej!

Den här enkäten görs för att få kunskap om varför man väljer att flytta från Åland. Resultaten kommer att öka kunskapen om vilka faktorer som bidrar till beslutet att flytta och resultatet kommer att användas för att öka Ålands attraktionskraft. Uppdragsgivare är Ålands arbetsmarknads- och studieservicemyndighet (AMS).

Det är frivilligt att delta. Du kan tyvärr inte spara och återkomma till undersökningen utan du behöver fylla i allt vid ett tillfälle. Enkäten är tillgänglig både på svenska och engelska.

Tack för din medverkan!

For English, please click [here](#).

Svara på frågorna

Sida 1 av 18

Svarsnummer (se följebrevet)

Nästa

Lite information om dig

Var är du född?

- Åland
- Övriga Finland
- Sverige
- Övriga Norden
- Övriga världen

Ditt juridiska kön?

- Kvinna
- Man

Ditt födelseår

Din högsta genomförda utbildning

- Grundskola/folkskola/mellanskola
- Yrkeskola/institut/gymnasium
- Universitet/högskola
- Ingen/annat

Modersmål

Du kan välja flera alternativ.

- Svenska
- Finska
- Annat, nämligen:

Dessutom pratar jag följande språk flytande:

D.v.s. på en tillräcklig nivå för att kunna använda språket i jobbsammanhang

Föregående

Nästa

Några frågor om beslutet att flytta från Åland

Vilken var den viktigaste anledningen till att du flyttade från Åland?

Fanns det även andra viktiga orsaker till att du flyttade från Åland?

Tyckte du att det var ett lätt eller svårt beslut att flytta?

Väldigt lätt 1 2 3 4 5 Väldigt svårt

Föregående

Nästa

Vi vill gärna veta mer om ditt beslut att flytta från Åland

Hur stor betydelse hade arbete för ditt beslut att flytta?

Markera ett alternativ på varje rad

	Ingen/liten betydelse	Viss betydelse	Stor betydelse/helt avgörande
Tillgång till jobb	☐	☐	☐
Karriärmöjligheter	☐	☐	☐
Svårigheter att komma in på arbetsmarknaden	☐	☐	☐
Lönenivå	☐	☐	☐
Arbetsplatskultur	☐	☐	☐
Ledarskap på arbetsplatsen	☐	☐	☐
Möjlighet till arbete på distans	☐	☐	☐
Möjlighet att bedriva företag	☐	☐	☐

Vill du berätta mer om på vilket sätt arbetet var avgörande för ditt beslut?

Föregående

Nästa

Sida 5 av 18

Hur stor betydelse hade studier för ditt beslut att flytta?

Markera ett alternativ på varje rad

	Ingen/liten betydelse	Viss betydelse	Stor betydelse/helt avgörande
Gymnasiestudier	☐	☐	☐
Tillgång till högre utbildning	☐	☐	☐
Möjlighet till studier på distans	☐	☐	☐

Vill du berätta mer om på vilket sätt studier var avgörande för ditt beslut?

Hur stor betydelse hade offentlig service för ditt beslut att flytta?

Markera ett alternativ på varje rad

	Ingen/liten betydelse	Viss betydelse	Stor betydelse/helt avgörande
Närhet till barnomsorg	☐	☐	☐
Verksamhet inom barnomsorg	☐	☐	☐
Närhet till grundskola	☐	☐	☐
Verksamhet på grundskola	☐	☐	☐
Utbud inom hälso- och sjukvård	☐	☐	☐

Vill du berätta mer om varför den offentliga servicen var avgörande för ditt beslut?

Föregående

Nästa

Sida 6 av 18

Hur stor betydelse hade det sociala nätverket för ditt beslut att flytta?

Markera ett alternativ på varje rad

	Ingen/liten betydelse	Viss betydelse	Stor betydelse/helt avgörande
Närhet till familj eller partner, medföljande till partner som flyttar	☐	☐	☐
Närhet till vänner	☐	☐	☐
Närhet till släkt/annat socialt nätverk	☐	☐	☐

Vill du berätta mer om på vilket sätt det sociala nätverket var avgörande för ditt beslut?

Föregående

Nästa

Sida 7 av 18

Hur stor betydelse hade boendet för ditt beslut att flytta?

Markera ett alternativ på varje rad

	Ingen/liten betydelse	Viss betydelse	Stor betydelse/helt avgörande
Bostadspriser	☐	☐	☐
Hyreskostnader	☐	☐	☐
Utbud av ägarbostäder (t.ex. lägenheter, hus)	☐	☐	☐
Utbud av hyresbostäder (t.ex. lägenheter, hus)	☐	☐	☐
Bostadens omgivning/område	☐	☐	☐
Begränsad möjlighet att äga bostad/mark på Åland	☐	☐	☐

Vill du berätta mer om på vilket sätt boendet var avgörande för ditt beslut?

Föregående

Nästa

Hur stor betydelse hade ekonomi, kollektivtrafik och trafikförbindelser för ditt beslut att flytta?

Markera ett alternativ på varje rad

	Ingen/liten betydelse	Viss betydelse	Stor betydelse/helt avgörande
Din/hushållets ekonomi	☐	☐	☐
Kollektivtrafik på Åland (bussförbindelser och skärgårdsfärjor)	☐	☐	☐
Färjförbindelser och flygtrafik mellan Åland och övriga världen	☐	☐	☐

Vill du berätta mer om på vilket sätt ekonomin/kommunikationer var avgörande för ditt beslut?

Föregående

Nästa

Hur stor betydelse hade fritidsaktiviteter och möjlighet till nöjen och shopping för ditt beslut att flytta?

Markera ett alternativ på varje rad

	Ingen/liten betydelse	Viss betydelse	Stor betydelse/helt avgörande
Kulturutbud	☐	☐	☐
Nöjesutbud	☐	☐	☐
Shoppingmöjligheter	☐	☐	☐
Sport- och motionsaktiviteter	☐	☐	☐
Fritidsaktiviteter/ föreningsliv	☐	☐	☐
Utomhusaktiviteter/ naturupplevelser	☐	☐	☐

Vill du berätta mer om varför fritidsaktiviteter/shopping var avgörande för ditt beslut?

Föregående

Nästa

Sida 10 av 18

Hur stor betydelse hade andra faktorer för ditt beslut att flytta?

Markera ett alternativ på varje rad

	Ingen/liten betydelse	Viss betydelse	Stor betydelse/helt avgörande
Upplevd diskriminering	☐	☐	☐
Värderingar och attityder på Åland	☐	☐	☐
Språk	☐	☐	☐
Kontakt med myndigheter	☐	☐	☐
Bristande tillgänglighet i miljön och/eller bristfälliga tjänster för funktionsnedsatta	☐	☐	☐
Bristande integrering/delaktighet i samhället	☐	☐	☐

Vill du berätta mer om hur andra faktorer var avgörande för ditt beslut?

Vill du berätta något mer om vad som påverkade ditt beslut att flytta från Åland?

Hade det till exempel funnits något som kunnat få dig att stanna kvar?

Föregående

Nästa

Om du tänker på din situation idag, tycker du överlag att följande faktorer har blivit bättre eller sämre efter din flytt från Åland?

	Sämre	Oförändrat	Bättre
Arbete	☐	☐	☐
Studier	☐	☐	☐
Socialt nätverk	☐	☐	☐
Boende	☐	☐	☐
Ekonomi	☐	☐	☐
Kollektivtrafik och trafikförbindelser	☐	☐	☐
Fritidsaktiviteter, möjlighet till nöje och shopping	☐	☐	☐
Offentlig service (t.ex. hälso- och sjukvård, barnomsorg)	☐	☐	☐
Andra faktorer (t.ex. diskriminering, värderingar, språk)	☐	☐	☐

Föregående

Nästa

Några frågor om när du bodde på Åland

Vilken var din huvudsakliga sysselsättning då du bodde på Åland?
Välj det som bäst stämmer in på den sysselsättning du hade innan du flyttade.

- Anställd (heltids- och deltidsarbetande)
- Egen företagare
- Studerande
- Pensionär
- Arbetsökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- Föräldraledig eller tjänstledig
- Annat (beskriv)

Föregående

Nästa

Hur länge bodde du på Åland innan du flyttade?

Ange den sammanlagda tiden om du bott på Åland vid flera tillfällen.

- mindre än 2 år
- 2-5 år
- 6-10 år
- mer än 10 år

Föregående

Nästa

Berätta gärna mer om din sysselsättning idag**Vilken är din huvudsakliga sysselsättning just nu?**

- Anställd (heltids- och deltidsarbetande)
- Egen företagare
- Studerande
- Pensionär
- Arbetsökande eller i arbetsmarknadspolitisk åtgärd
- Föräldraledig eller tjänstledig
- Annat (beskriv)

Inom vilken bransch arbetar/studerar du?

Om inget alternativ passar in kan du välja att ange ett eget.

Välj...

Föregående

Nästa

Anknytning till din nuvarande boendeort

Har du någon tidigare anknytning till din nuvarande boendeort?

Du kan välja flera alternativ.

- Jag har ingen tidigare anknytning
- Jag är uppvuxen här
- Jag har bostad/sommarstuga/fritidshus här
- Jag har studerat här
- Jag har semestrat här
- Jag har familj/släkt här
- Jag har vänner här
- Jag har tidigare arbetat här
- Min partner är uppvuxen här/har anknytning hit
- Annat (beskriv)

Föregående

Nästa

Slutligen några frågor om din anknytning till Åland

Vad är din anknytning till Åland idag?

Du kan välja flera alternativ.

- Jag har ingen anknytning
- Jag är uppvuxen på Åland
- Jag har bostad/sommarstuga/fritidshus på Åland
- Jag har studerat på Åland
- Jag har semestrat på Åland
- Jag har familj/släkt på Åland
- Jag har vänner på Åland
- Jag har tidigare arbetat på Åland
- Min partner är uppvuxen på Åland
- Annat (beskriv)

Föregående

Nästa

Hur troligt är det att du flyttar tillbaka till Åland under de kommande 5 åren?

Inte särskilt troligt Mycket troligt

Vad skulle vara främsta anledningen till att du skulle flytta tillbaka till Åland?

Vad skulle vara främsta anledningen till att du inte skulle flytta tillbaka till Åland?

Hur troligt är det att du skulle rekommendera någon annan att flytta till Åland?

Inte särskilt troligt Mycket troligt

Föregående

Nästa

Till sist

Har du några övriga kommentarer eller synpunkter?

Föregående

Slutför

Bilaga 3. Kvalitetsbilaga

I den här bilagan diskuterar vi vissa metodologiska avväganden både gällande den statistiska kartläggningen och gällande enkätundersökningen.

Statistisk kartläggning

I den statistisk kartläggningen använde vi befolkningsregistret för att göra en skattning över vilka personer som flyttat från Åland. Genom att jämföra befolkningsregistret ett år med efterkommande år kan vi se när en person försvinner från registret. Efter att ha exkluderat de som är borta från registret på grund av dödsfall har vi bedömt att de resterande som "försvunnit" ur registret har gjort det på grund av att de flyttat från Åland.

Detta ger en god skattning över vilka som flyttat från Åland, men det är värt att notera att siffrorna inte stämmer helt överens med den officiella flyttstatistiken på grund av metodskillnader, där exempelvis vissa korrigeringar utförs på den officiella flyttstatistiken. En person som exempelvis flyttade från Åland i januari och som sedan flyttat tillbaka till Åland under samma år skulle fortfarande finnas i befolkningsregistret vid årets slut. Eftersom vi identifierat utflyttade som de som försvinner ur registret från ett år till nästa skulle den här personen inte anses ha flyttat från Åland med den metoden. Däremot skulle personen finnas med i den officiella flyttstatistiken som både utflyttad och inflyttad samma år.

Även om metoden vi använt oss av i den här utredningen inte är lika exakt som den officiella statistiken och identifierar färre personer som utflyttade, har den gjort det möjligt att ge mer detaljerad information om vilka som flyttar från Åland och även om de som väljer att flytta tillbaka till Åland.

Vidare kan vi se att differensen mellan de två metoderna är omkring 100 personer per år. Dock följer resultatet samma övergripande mönster med båda metoderna (se *Figur 31 i Bilaga 4. Figurer och tabeller*).

Enkätundersökning

Enkätundersökningen baseras på personer som Myndigheten för digitalisering och befolkningsdata (MDB) har en känd adress till. Därmed sker en första selektion redan i urvalsfasen. Vidare har undersökningen begränsats av bristfälliga eftersändningar av post i vissa länder, där vi till exempel har fått en stor andel inbjudningsbrev i retur på grund av att personen flyttat från den adress som var noterad av MDB. De allra flesta brev som kommit i retur (nästan 90 %) är från Sverige.

När vi jämför andel boende i olika länder i urvalet med adressuppgifter från MDB med motsvarande bland de som besvarade enkäten ser vi också att andelen studiedeltagare som bor i Finland (51 %) är högre än i urvalet (40 %), medan andelen svarande som bor i Sverige (41 %) i stället är lägre än i urvalet (51 %). Det är troligt att anta att vi haft bättre adressuppgifter till de personer som flyttade från Åland till Finland. Däremot är andelen svarande som bor utanför Sverige eller Finland (8 %) jämförbar med samma andel i urvalet från MDB (10 %).

Undersökningens upplägg planerades och frågorna formulerades i samarbete med en referensgrupp som bestod av uppdragsgivaren (AMS) samt representanter för Ålands landskapsregering och Åland living.

Svarsfrekvensen i studien, 30 procent, är i linje med liknande undersökningar. Exempelvis fick Migrationsinstitutet i Finland (2021) en svarsfrekvens på 19 procent i en enkätundersökning riktad till finländska medborgare som bor utomlands, medan 37

procent besvarade den enkät som Region Stockholm (2022) skickade till personer som flyttat mellan Stockholm och andra regioner i Sverige.

I avsnitt 4.1 *Vem besvarade enkäten?* visade vi att det inte finns några större skillnader mellan studiedeltagarna och samtliga som flyttade från Åland de här åren avseende bakgrundsvariabler som kön, ålder och botid på Åland.

Frågorna baseras delvis på tidigare studier och har därmed utvärderats eller testats i olika undersöknings- och forskningssammanhang (se till exempel ÅSUB:s tidigare utredningar om flyttrörelsen till/från Åland, bland annat ÅSUB 2020, studier från andra regioner, som Region Stockholm 2022, Migrationsinstitutet, 2021, och från forskning, bland annat Lundholm, 2007, Gillespie & Mulder, 2020 och Nedomysl, 2010).

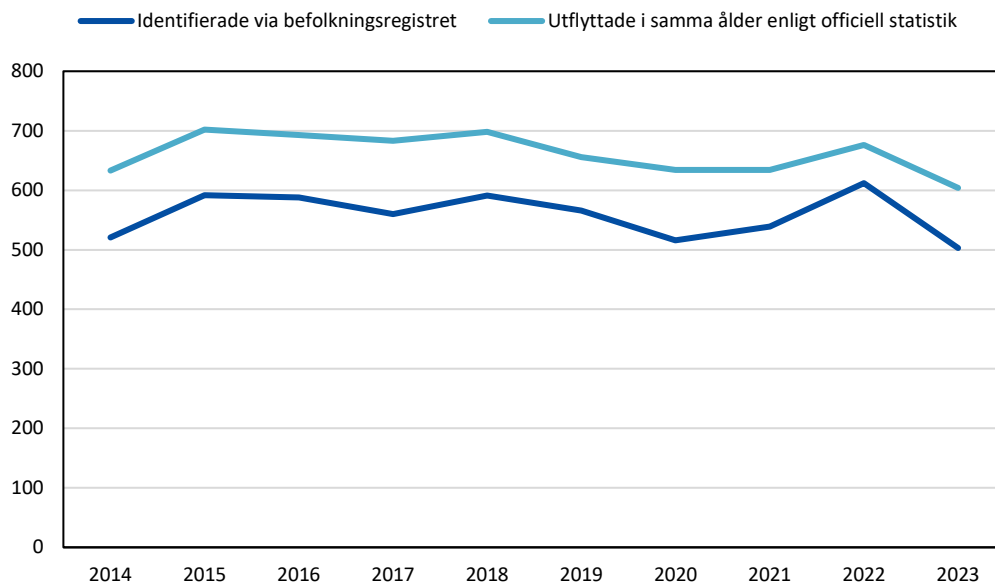
Många frågor i formuläret har haft en mer kvalitativ karaktär, vilket har gett respondenterna möjlighet att fritt formulera sina svar då fokus har varit att fånga mikroperspektivet. Analyserna av enkätsvaren har därför varit framför allt kvalitativ och deskriptiv. Även om svarsfrekvensen var åt det lägre hållet är det interna bortfallet lågt i materialet och deltagandet har varit högt även vid öppna frågor.

Kategoriseringen av den enskilt viktigaste flyttorsaken baseras på två öppna frågorna (*vad var den viktigaste orsaken till flytten?* och *fanns det även andra viktiga orsaker?*) där de svarande med egna ord fick beskriva anledningen till flytten. Detta förfarande baseras på en metod som använts både i tidigare utredningar och i forskningssammanhang (se till exempel Region Stockholm, 2022, Nedomysl, 2010, Gillespie & Mulder, 2020). I första hand använde vi svaret på den första frågan för att kategorisera, men om det inte framgick av svaret vad flyttorsaken var användes svaret på den andra frågan för att komplettera. Om en person angav flera olika orsaker valde vi den förstnämnda och om anledningen till flytten var att exempelvis partnern fått arbete utanför Åland kategoriseras detta som arbete.

För ytterligare upplysningar eller frågor, kontakta utredare Mina Rosenqvist (förnamn.efternamn@asub.ax).

Bilaga 4. Figurer och tabeller

Figur 31. Antal personer 18-70 år som flyttade från Åland 2014-2023, identifierade med olika metoder.

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Tabell 5. Deskriptiv information om personer (18–70) år som flyttat från Åland under perioden 2013 till 2023

	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	2023
Totalt	500	521	592	588	560	591	566	516	539	612	503
Juridiskt kön											
Man	226 (45 %)	257 (49 %)	280 (47 %)	307 (52 %)	266 (48 %)	295 (50 %)	291 (51 %)	257 (50 %)	279 (52 %)	334 (55 %)	250 (50 %)
Kvinna	274 (55 %)	264 (51 %)	312 (53 %)	281 (48 %)	294 (53 %)	296 (50 %)	275 (49 %)	259 (50 %)	260 (48 %)	278 (45 %)	253 (50 %)
Ålder vid utflytt											
18–24 år	203 (41 %)	239 (46 %)	247 (42 %)	266 (45 %)	251 (45 %)	242 (41 %)	205 (36 %)	233 (45 %)	232 (43 %)	200 (33 %)	219 (44 %)
25–44 år	214 (43 %)	195 (37 %)	250 (42 %)	228 (39 %)	218 (39 %)	260 (44 %)	245 (43 %)	184 (36 %)	219 (41 %)	297 (49 %)	187 (37 %)
45–59 år	58 (12 %)	52 (10 %)	66 (11 %)	60 (10 %)	55 (10 %)	58 (10 %)	81 (14 %)	63 (12 %)	63 (12 %)	81 (13 %)	64 (13 %)
60–70 år	25 (5 %)	35 (7 %)	29 (5 %)	34 (6 %)	36 (6 %)	31 (5 %)	35 (6 %)	36 (7 %)	25 (5 %)	34 (6 %)	33 (7 %)
Födelseort											
Åland	227 (45 %)	252 (49 %)	241 (41 %)	265 (45 %)	247 (44 %)	249 (42 %)	230 (41 %)	229 (45 %)	229 (43 %)	222 (37 %)	206 (42 %)
Finland	139 (28 %)	129 (25 %)	174 (29 %)	156 (27 %)	150 (27 %)	177 (30 %)	133 (24 %)	142 (28 %)	149 (28 %)	137 (23 %)	122 (25 %)
Sverige	88 (18 %)	83 (16 %)	88 (15 %)	86 (15 %)	81 (15 %)	75 (13 %)	96 (17 %)	61 (12 %)	72 (13 %)	111 (18 %)	67 (14 %)
Övriga världen	46 (9 %)	54 (10 %)	88 (15 %)	78 (13 %)	80 (14 %)	88 (15 %)	106 (19 %)	81 (16 %)	86 (16 %)	139 (23 %)	97 (20 %)
Modersmål											
Svenska	424 (85 %)	433 (83 %)	447 (76 %)	467 (80 %)	441 (79 %)	440 (75 %)	428 (76 %)	398 (77 %)	402 (75 %)	432 (71 %)	369 (74 %)
Finska	39 (8 %)	37 (7 %)	63 (11 %)	53 (9 %)	46 (8 %)	63 (11 %)	41 (7 %)	46 (9 %)	49 (9 %)	52 (9 %)	42 (8 %)
Övrigt	37 (7 %)	50 (10 %)	82 (14 %)	67 (11 %)	73 (13 %)	88 (15 %)	97 (17 %)	72 (14 %)	88 (16 %)	128 (21 %)	91 (18 %)
Botid på Åland innan flytt											
1–2 år	84 (17 %)	83 (16 %)	124 (21 %)	86 (15 %)	105 (19 %)	116 (19,6 %)	102 (18 %)	79 (15 %)	97 (18 %)	107 (18 %)	82 (16 %)
3–5 år	69 (14 %)	64 (12 %)	82 (14 %)	62 (11 %)	56 (10 %)	58 (9,8 %)	79 (14 %)	54 (11 %)	88 (16 %)	87 (14 %)	66 (13 %)
6–10 år	64 (13 %)	57 (11 %)	60 (10 %)	49 (8 %)	46 (8 %)	70 (12 %)	36 (6 %)	50 (10 %)	46 (9 %)	58 (10 %)	42 (8 %)
>10 år	283 (57 %)	317 (61 %)	326 (55 %)	391 (67 %)	353 (63 %)	347 (59 %)	349 (62 %)	333 (65 %)	308 (57 %)	360 (59 %)	313 (62 %)
Studiemedel samma år som utflytt											
Nej	315 (63 %)	298 (57 %)	382 (65 %)	350 (60 %)	356 (64 %)	396 (67 %)	383 (68 %)	307 (60 %)	348 (65 %)	440 (72 %)	330 (66 %)
Ja	185 (37 %)	223 (43 %)	210 (36 %)	238 (41 %)	204 (36 %)	195 (33 %)	183 (32 %)	209 (41 %)	191 (35 %)	172 (28 %)	173 (34 %)

Not: siffrorna utgår från en skattning baserat på befolkningsregistret och identifierar omkring 100 personer färre än flyttstatistiken, se Bilaga 3. Kvalitetsbilaga.

Källa: Ålands statistik- och utredningsbyrå

Ålands statistik- och utredningsbyrå, ÅSUB, är en oberoende institution vars främsta uppgifter är att verka som Ålands officiella statistikmyndighet och bedriva forskning och utredningsverksamhet. ÅSUB producerar aktuell statistik inom ett stort antal områden. Inom forskningen och utredningsverksamheten är det samhällsekonomiska området centralt men verksamheten omfattar även många andra relevanta samhällsfrågor.

All statistik, alla rapporter och annat kunskapsunderlag publiceras på ÅSUB:s webbplats www.asub.ax.

Tel. +358 18 25490
info@asub.ax | www.asub.ax
PB 1187 | AX-22 111 Mariehamn